Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo Biblioteka

Mūsų Pastogė

XVII metai — 1965 m. rugpiūčio 2 d. — Nr. 30 (847)

BENDRUOMENĖS LAIKRAŠTIS
AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY
"OUR HAVEN"

Registered at the G.P.O. Sydney for transmission by post as a Newspaper.

LEIDĖJAS: A.L.B. KRAŠTO VALDYBA
Redaktorius: Vincas Kazokas
13 Percy St., Bankstown, N.S.W. Tel.: 70-8395
Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.
Prenumerata: metams £4.0.0, pusei metų — £2.0.0, trims mėnesiams £1.0.0. N. Zelandijoje ir Anglijoje kaina ta pati. Kituose kraštuose metams £5.0.0. Atskiro numerio kaina 2 šil.
Prenumerata adresuojama: MŪSŲ PASTOGĖ, Box 4558, G.P.O. Sydney, N.S.W.
Administracijos tel.: 649-9062.
Skelbimai:
1 colis per 1 skiltį 12/-, bendruomeniniai 10/-.
Už skelbimų turinį neatsakoma.

B-nei 15 METŲ

Rugpjūčio 1 d. suėjo lygiai penkiolika metų kai šiame kontinente buvo įsteigta Australijos Lietuvių Beendruomenė. Per šį laikotarpį buvo gražiai ir kruopščiai pasidarbuota, organizacinėje ir kultūrinėje plotmėje, ką liudija akivaizdūs darbo rezultatai.

Tiesa, tai nebuvo pradėta iš nieko. Organizacinio lietuvių gyvenimo pradmenis ir pamatus buvo padėjusi prieš tai gyvavusi Australijos Lietuvių Draugija, kuriai ilgus metus vadovavo dar prieškarinės imigracijos veiklus lietuvis Antanas Baužė. 1950 metais jis sudaro Laikiną Organizacinį Komitetą, kurio pareiga buvo atlikti visus paruošiamuosius darbus pereinant iš Draugijos į Lietuvių Bendruomenę. Tų metų liepos 28 d. to meto Lietuvių Draugijos Valdyba nusprendė: įsijungti į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę ir nuo rugpiūčio 1 dienos pasivadina Australijos Lietuvių Bendruomene. Draugijos centrinė valdyba toliau eina laikinosios Krašto Valdybos pareigas, kol tais pačiais metais sušaukiamas Krašto Tarybos suvažiavimas ir išrenkama pirmoji Krašto Valdyba su pirmininku Justinu Vaičaičiu. Per tuos penkiolika bendruomenės gyvavimo metų Krašto Valdybų pirmininkais buvo: Justinas Vaičaitis (dabar Amerikoje), Vytautas Simniškis, Leonardas Karvelis, Steponas Kovalskis(pernai miręs), Vytautas Skrinska, Izidorius Jonaitis, Balys Daukus ir dabartinis Simas Narušis. Kaikurie iš jų pirmininkavo pakartotinai (J. Vaičaitis ir I. Jonaitis).

Daug darbo ir jėgų pareikalavęs Australijos Liet. Bendruomenės organizavimas užtruko apie dešimtį metų. Vėliau pereita į daugiau kultūrinės — kūrybinės veiklos etapą: įsteigta Kultūros Taryba, kuri pirmą kartą visu Australijos mastu surengė 1960 m. Lietuvių Meno Dienas Sydnejuje, kurios kartojasi kas antri metai drauge su Krašto Tarybos suvažiavimu.

Šio rašinio tikslas nėra duoti bendruomenės penkiolikos metų veiklos skerspiūvį, bet tik priminti, kad bendruomenė, kaip gyvas organizmas, išgyvenusi tokį amžių, pasiteisino ir įsitvirtino ir kad šis jubiliejus mums yra labai reikšmingas. Ar nevertėtų šitą bendruomenės veiklos sukaktį paminėti kuo plačiau visose apylinkėse užakcentuojant mūsų gyvenime bendruomeninės veiklos svarbą ir prasmę. Žvelgiant į nueitą kelią bendruomeninės veiklos temomis būtų galima kalbėti labai daug ir tai ne vien žodžiais, o faktais, kuriais mes visi tegalėtume tik pasididžiuoti.

Vl. Radzevičius

ANTRASIS ETAPAS VIETNAME

(PAKELIUI Į KARO VEIKSMŲ IŠPLĖTIMĄ)

Visuomenės paruošimas

Kai skaitytojus pasieks ši apžvalga, Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė bus paskelbusi savo planus, liečiančius karo veiksmų išplėtimą Vietname. Tie planai buvo paruošti ir apsvarstyti jau seniau, tačiau tiek prezidentas Johnsonas, tiek visa vyriausybė nori, kad karo išplėtimo planams ir jų vykdymo žygiams pritartų, pirmiausia, patys amerikiečiai, o paskui ir sąjungininkai užsienyje. Šia linkme buvo suaktyvinta akcija visose srityse, o į patį Vietnamą išsiųsti krašto gynybos ministeris McNamara, generalinio štabo viršininkas gen. Earle G. Wheeler ir naujasis ambasadorius Vietnamui Henry Cabot Lodge, kad jie pagrindinai išstudijuotų padėtį.

Kaip nurodoma, baimę kelia ne reikalas karo veiksmus išplėsti, bet noras užsitikrinti palankią reakciją viduje ir užsienyje. Žiūrint vidaus akimis, ligšioliniai Amerikos vyriausybės veiksmai Vietname buvo nei perdaug smerkiami, nei perdaug liaupsinami.

P. Vietname gyventojai laisvalaikiu stato užtvaras savo sodybose prieš komunistinius maištininkus.

Jie buvo kritikuojami, buvo smerkiami, tačiau, kaip rodo įvairūs apklausinėjimai, amerikiečių dauguma remia vyriausybės žygius gana nuoširdžiai. Visi pripažįsta, kad tai našta, tačiau jie esą pasiryžę tą naštą pakelti. Amerikietis pradeda jausti, kad Jungtinės Amerikos Valstybės yra istorijos pašauktos atlikti savo misiją pasauliniu mastu. O ta istorinė misija yra pasipriešinimas pasauliniam komunizmui.

Iš kitos pusės, amerikiečiai negali džiaugtis savo užsienio draugais, kuriems atidavė daug ir dar daug duoda. Girdi, amerikiečiai, už dolerius bandą įsigyti sau draugų. Daugelis užsienio kraštų dolerius ima labai mielai, tačiau, atėjus momentui, lengvai nuo amerikiečių nusigrįžta ir nesivaržydami atsuka jiems nugarą.

Kokių žygių numatyta imtis

Karo pajėgų padidinimas Vietname yra tik laiko klausimas. Kaip nurodo "News Week", šių metų eigoje ten kovos 200.000 amerikiečių, o "Times" eina dar toliau ir taria, kad Jungtinės Amerikos Valstybės numato permesti į Vietnamą iki 400.000 karių.

Antrasis karo veiksmų etapas Vietname bus būdingas ne kariuomenės kiekio padidinimu, bet tos kariuomenės paskirtimi. Ligšiol amerikiečiai kariai yra pririšti prie vietos be galios pulti ir persekioti priešą. Jie privalo ginti bazes ir jose pasilikti. Priešo puolimas paliktas patiems Pietų Vietnamo kariams. Tačiau pusės milijono šių karių, kaip praktika parodė, nėra pajėgūs ne tik pulti, bet net ir tinkamai gintis. Susidūrimų vietą ir laiką ligšiol tebediktuoja Viet Cong komunistai.

Negalima laukti, kad karinė amerikiečių vadovybė atskleistų visuomenei numatomų karinių operacijų planus. Tačiau plunksnomis ginkluoti "strategai", sekdami amerikiečių kariuomenės išdėstymą, spėlioja, kad puolimai prasidės iš sustiprintų bazių, esančių visame pajūrio platume. Atėjus tinkamam momentui, kiekviena bazė pradėsianti puolimą į priekį ir į šonus ir plėsis tol, kol galės susijungti su kaimynine baze. Paskui jau priešas būsiąs palaipsniui valomas visu frontu.

Nereikia pamiršti, kad tai yra tik spėjimai. Patys gi operaciniai planai laikomi paslaptyje. Jų vykdymas, pagaliau, priklausys nuo laiko, vietos ir priešo pajėgų. Kol kas kovojama su priešu, kurio nepavyksta surasti.

Reikalą, kaip dabar atrodo, į savo rankas tvirtai perima generolai. Pats prezidentas Johnsonas paprašė, kad jie nurodytų jam, kiek ir ko reikia karo veiksmams vesti. O tie generolai numato: padidinti karines pajėgas Vietname ir leisti joms pulti: šaukti visų keturių ginklo rūšių rezervistus, užšaldyti paleidimus į atsargą ir padidinti išlaidas, skirtas karo veiksmams Vietname.

Tos priemonės turėtų pakelti JAV karinį pajėgumą iki 2.650.000 vyrų ir jį išlaikyti šiame lygyje nežiūrint nuostolių. Vietnamui skirti tiek karinių pajėgų, kiek jų padėtis reikalaus.

(Nukelta į psl. 2)

Įvykiai

MIRĖ H. DANIEL ROPS

Paryžiuje mirė plačiai pasaulyje pagarsėjęs prancūzų rašytojas esayistas ir filosofas, Prancūzų Akademijos narys Henri Daniel—Rops. Jis yra parašęs visą eilę literatūros veikalų, biografijų, svarstymų filosofinėmis, kultūrinėmis ir religinėmis temomis. Mirė sulaukęs 64 metų amžiaus.

★

Anglija susitarė su Airija dėl laisvos prekybos tarp abiejų kraštų. Airija rūpinasi parduoti savo žemės ūkio gaminius, o Anglija pramonės.

★

Prie Naujosios Gvinėjos jūroje išsiveržė pereitą savaitę naujas vulkanas. Jis iškilo netoli Manus salos ir tebeveikia.

★

Naujojoje Zelandijoje 26 metų moteris pagimdė penketuką — keturias mergaites ir vieną berniuką. Visi sveiki ir, atrodo, galės išlikti.

★

Anglijos konservatorių partija dar vis be vado pasitraukus buvusiam lyderiui Sir A. Douglas Home. Šiuo metu konservatoriai yra darbiečių vyriausybės opozicijoje.

★

Amerikos Jungt. Valstybės savo ambasadoriumi prie Jungtinių tautų paskyrė teisėją A. Goldberg vietoje neseniai mirusio A. Stevenson.

★

Neseniai prasidėjusioje nusiginklavimo konferencijoje Ženevoje Anglija reikalauja, kad būtų pastotas kelias plėstis atominiams ginklams kituose kraštuose.

★

Naujoje Zelandijoje uždrausta demonstruoti sovietinis filmas "Africa's Charter of Unity". Filme pabrėžta rasinė neapykanta ir nukreipta prieš baltuosius.

★

Rumunijos prima balerina Mariana Teplan, šokusi su grupe Italijos Trieste, pasiprašė pabėgėlio teisės ir atsisakė grįžti į komunistinę Rumuniją, kur Bukarešto mieste ji yra pirmaeilė šokėja.

★

Jugoslavijoje pravedamos ašstrios ekonominės reformos ir ryšium su tuo smarkiai pabrango pragyvenimas.

DAIL. LEONAS URBONAS TELEVIZIJOJE

Pereitą penktadienį, liepos 30 d. Sydnejuje "vaidino" dail. Leonas Urbonas Channel 9 televizijoje: su juo pravestas pasikalbėjimas meno klausimais, trukęs apie penkias minutes. Mūsų dailininku ypač susidomėta po to, kai jis neseniai laimėjo Australijos tekstilės raštų konkurse pirmą vietą, gaudamas 750 svarų premiją ir auksmo medalį. Dail. L. Urbonas nepaprastai daug dirba ir jo populiarumas meno sluogsniuose sparčiai kyla

K. KORSAKAS GAVO FILOLOGIJOS MOKSLŲ DOKTORATĄ

Visasąjunginės Mokslų akademijos M. Gorkio vardo Pasaulinės literatūros instituto mokslinė taryba suteikė filologijos mokslų daktaro laipsnį Kostui Korsakui. Sovietinė spauda rašo, kad šis laipsnis jam pripažintas už jo darbų filologijos srityje visumą be disertacijos gynimo. Tai lyg ir garbės doktoratas. Tik klausimas, kodėl to nepadarė okupuotos Lietuvos mokslų akademija: ar ji nerado Korsako to laipsnio vertu, ar ji jau nebeturi iš viso teisės doktoratų teikti. (E)

NAUJAS GEN. GUBERNATORIUS AUSTRALIJAI

Pereitą savaitę Anglijos karalienė Elžbieta II Australijai paskyrė naują gen. gubernatorių australą, buv. aktyvų politiką ir diplomatą lordą Casey, kuris iki 1960 m. devynerius metus išbuvo Australijos užsienių reikalų ministeriu ir vėliau, pakeltas Anglijos peru, pasitraukė iš aktyvios tarnybos ir priklauso Anglijos lordų rūmams.

SPAUDOS BALIUS
tik už 4 savaičių!

TALKON JAUNIMUI

ALB Krašto Valdyba rugpjūčio 14-15 d.d. Sydnejuje šaukia tarpžinybinį susirinkimą pasitarti jaunimo reikalais. Į šį susirinkimą kviečiami aktyviai dalyvauti visi, kuriems rūpi mūsų jaunimo lietuviška ateitis, ypač jaunimo vadovai, tėvai, kultūrininkai,. pedagogai ir visuomenininkai. Susirinkime bus eilė pranešimų, kuriuos išklausius ir išdiskutavus bus bandoma pasidaryti atitinkamų išvadų siekiant pagyvinti jaunimo tarpe lietuvišką veiklą.

Susirinkimas vyks Bankstowno Liet. Namuose minėtomis dienomis nuo pirmos valandos po pietų.

ALB Krašto V-ba

Pavergtųjų savaitė

Kaip kiekvienais metais, taip ir šiemet, Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas specialiu atsišaukimu paskelbė Pavergtųjų Tautų Savaitę. Jame sakoma:

"Kadangi Senato ir Atstovų Rūmų 1959 m. liepos 17 d. (73 st. 212) bendra rezoliucija įgalioja ir prašo Jungtinių Amerikos Valstybių Prezidentą kiekvienerių metų liepos mėnesio trečiąją savaitę skelbti Pavergtųjų Tautų Savaite tol, kol visos pasaulio tautos bus laisvos ir nepriklausomos,

Kadangi visos tautos laisvės ir teisingumo ilgisi ir

Kadangi daugelyje pasaulio sričių pagrindinės teisės yra, deja, aprėžtos arba nevykdomos,

Kadangi Jungtinės Amerikos Valstybės yra pastoviai įsipareigojusios nepriklausomybės, asmens laisvės ir žmogiškosios vertės atžvilgiu,

Kadangi Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybės ir tautos pagrindinis tikslas bei intencija yra pripažinti ir remti valstybinės nepriklausomybės ir žmogiškosios laisvės augimą bei vystymąsi skatinančias konstruktyviąsias jėgas,

Todėl aš, Lyndon B. Johnsonas, Jungtinių Amerikos Valstybių Prezidentas, savaitę, prasidedančią liepos 18 dieną, skelbiu

Pavergtųjų Tautų Savaitę

Aš kviečiu Jungtinių Amerikos Valstybių žmones šią savaitę atžymėti atitinkamomis iškilmėmis ir darbais. Aš raginu juos parodyti savo prijautimą visų žmonių valstybinės nepriklausomybės ir žmogiškosios laisvės teisingiems siekiams.

Tam paliudyti aš dedu čia savo ranka parašą ir Jungtinių Amerikos Valstybių antspaudą.

Duota Vašingtono mieste, mūsų Viešpaties tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt penktaisiais ir Jungtinių Amerikos Valstybių šimtas aštuoniasdešimt devintaisiais metais, liepos antrą dieną".

Lyndon B. Johnson

Dean Rusk,
Valstybės Sekretorius

Atskleisdamas Mūsų Pastogę pagalvok, ar apmokėta jos prenumerata!

Dr. A. GERUTIS - 60m.

Šveicarijoje gyvenančiam Lietuvos visuomenės veikėjui ir diplomatui dr. Albertui Geručiui sukako 60 metų amžiaus. Tą sukaktį pastebėjo ne tik lietuviai, bet taip pat latviai, estai ir vokiečiai.

Sukaktuvininkas gimė 1905 m. liepos 21 d. Rygoje. Ten pat baigė lietuvių pradžios mokyklą, o progimnaziją — Samaroje. 1919 m. stojo savanoriu į Latvijos kariuomenę. 1924 m. baigė gimnaziją. Buvo vienas iš Latvijos lietuvių jaunimo draugijos "Rūtos" steigėjų. Redagavo "Rygos balso" vidaus skyrių, dirbo Lietuvos telegramų Agentūroje "Eltoje". 1924 m. persikėlė į Kauną ir čia pradėjo studijuoti teisę. Bendradarbiavo daugelyje laikraščių. Dirbo "Eltoje". Aktyviai veikė lietuvių — latvių ir lietuvių — estų susiartinimo draugijose. 1928 — 32 m. tęsė teisės studijas Berlyno universitete. Tuo pat metu buvo visų trijų Pabaltijo kraštų telegramų agentūrų — "Eltos" (Lietuvos), "Letos" (Latvijos) ir "Etos" (Estijos) — korespondentu. 1932 m. įstojo į Berno universitetą, kuris sekančiais metais suteikė jam daktaro laipsnį. Disertacijos tema: "Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių galvų padėtis valstybinės teisės požiūriu". 1933 m. paskirtas Klaipėdos krašto gubernatūros spaudos referentu, vėliau — patarėju. Buvo vienas Prekybos Instituto steigėjų. 1936 m. įstojo dirbti į užsienio reikalų ministeriją. 1937 m. paskirtas Lietuvos nuolatinės delegacijos prie Tautų Sąjungos sekretoriumi. Tautų Sąjungai nustojus veikti, 1940 m. perkeltas į pasiuntinybę Berne. Čia jis vadovavo Lietuvos Spaudos Biurui, kuris per visą karą aprūpino informacijomis išeivių spaudą apie padėtį Lietuvoje. 1954 m. Lietuvos Diplomatinės Tarnybos paskirtas pasiuntinybės patarėju ryšiams su Feder. Vokiečių Respublika palaikyti.

Nuo pat įsisteigimo dienos yra aktyvus Pabaltijo — Vokiečių Draugijos narys. Praėjusiais metais buvo išrinktas tos draugijos vicepirmininku. Ilgus metus pirmininkavo Lietuvių — Vokiečių Draugijai.

Dr. Gerutis moka visas tris Pabaltijo ir europines kalbas. (E)

J.V. ŽILĖNAS

SVARSTYMAI APIE AUKAS

II-JI DALIS

Pirmojoj straipsnio daly minėjau, kad bizniu grindžiamų institucijų ar įmonių steigimas reikalauja laiko, didelių piniginių aukų, ir nepaprastai įtempto darbo atitraukiant jų steigėjus ir padėjėjus nuo lietuviškos veiklos tiesiogine prasme. Kitaip tariant, tokių institucijų steigimas absorbuoja visą steigėjų laisvalaikį; jų išlaikymas pareikalauja visų pastangų ir visų piniginių resursų. Išvadoje tokios įmonės pasidaro pačios sau tikslu ir sunku pasakyti, ar kada nors jos bus naudingos tautinei lietuvių veiklai, nubyrindamos vienai ar kitai lietuviškai apraiškai paremti smulkių pinigėlių iš savo pelno. Mūsų bendruomenė nėra tokia skaitlinga, kad galėtų tokias įmones pati viena lengvai išlaikyti. Įsileidus gi narių tarpan žymią dalį kitataučių, tos biznio įmonės nustotų tautinio charakterio ir pavirstų paprastomis (be specifiniai tautinių tikslų) šio krašto institucijomis, kuriose laikui bėgant mes netektume ne tik materialinės, bet ir moralinės įtakos. Panašiais atvejais turėtume prisipažinti, kad veltui jas finansavome ir vargome, jas kurdami. Ši tiesa taikytina ir kooperatyvams, ir kooperaciniams bankeliams ir iš dalies net neskaitlingų apylinkių klubams, kuriuos minėjau anksčiau.

Lietuvių kultūros kilimo istorijoj tiesioginė auka turėjo ir tebeturi pirmaujantį vaidmenį. Jau prieš pirmąjį pasaulinį karą, ypač po 1905 metų revoliucinio sąjūdžio Rusijoje, Amerikos lietuviai, kurie anuo metu beveik savo tarpe neturėjo lietuvių šviesuolių, savo asmeninėmis aukomis rėmė įvairiaspalves lietuviškos kultūros apraiškas, šelpė besikuriančias organizacijas ir atskirus tautiečius nelaimės atveju, steigė tautines institucijas, kur galėtų plėstis ir vystytis tautinis lietuvių gyvenimas. Jų įsteigtieji tautiniai namai, pastatytosios bažnyčios su parapijų centrais, lietuviškos spaustuvės ir kitos grynai lietuviško charakterio institucijos buvo įsteigtos iš tiesioginių aukų kaip pagelbinės priemonės tautinėms organizacijoms kurti, spaudai pagelbėti ir tautinei kultūrai puoselėti.

Be to, tie patys Amerikos lietuviai surinko didžiules sumas tiesioginių aukų, kad paremtų Lietuvoje plintančias tautinės kultūros apraiškas. Po spaudos atgavimo 1904 m. Lietuvoje buvo pradėta leisti visa eilė laikraščių ir žurnalų, steigtos lietuvių pradžios mokyklos ir gimnazijos, sudaryti studentų stipendijų fondai tiems neturtingiems lietuviams, kurie studijavo Varšuvos, Petrapilio, Maskvos ir kituose Rusijos universitetuose. Visiems šiems reikalams buvo reikalingi pinigai, kuriuos duosniai aukojo Amerikos lietuviai, sunkiai dirbdami anglių kasyklose ir Čikagos skerdyklose. Jie nesteigė ten kurių nors tautinio biznio įmonių, kad jų pelnu remtų lietuvių kultūros kilimą, bet atitraukdami skatiką nuo savo kasdieninių reikmenų lengva ranka ir lietuviška širdim sukrovė tautinei kultūrai lobius tiesiogine auka.

Pati Amerikos lietuvių tautinė kultūra išsivystė taip pat jų nuoširdžiomis aukomis ir darbu. Įsisteigė ten, suprantama, ir eilė tautinių klubų, tačiau jų pelno įnašas lietuvių kultūrai plėtoti nebuvo ir nėra toks žymus, kaip tiesioginių aukų rinkliavos.

Anuo metu ir Lietuvoje, ypač kaimuose, vyko intensyvus aukų rinkimas. Mūsų tauta buvo sąmoninga ir duosni. Ji aukojo tiesioginiai net nepagalvodama apie aplinkinius pelno šaltinius. Kaip gražūs pavyzdžiai, Amerikos ir Lietuvos tautiečių aukomis išaugo Kaune monumentalūs "Saulės" gimnazijos rūmai, įsisteigė eilė lietuviškų spaustuvių, prasidėjo gyvas ir kovingas tautinis judėjimas, išugdęs mūsų inteligentijos kadrus ir atvėręs nepriklausomybės kelią.

Anglijos lietuvių Nidos Klubo knygų leidykla, tautiniai Londono lietuvių namai ir lietuviškoji vasarvietė nebuvo įsteigti kokių nors tautinio biznio įmonių pelno fondais, bet gryna Anglijos lietuvių auka, sukaupta iš asmeninių tautiečių kišenių. Jei minėtosios institucijos šiuo metu pačios neblogai verčiasi, tai tatai dar nepaneigia tiesioginės aukos primato, nes be tiesioginių aukų jos iš viso nebūtų atsiradusios.

Trumpai peržvelkime tiesioginių aukų reikšmę Australijos gyvenime. Australijos spauda ir radijas prieš keletą savaičių paskelbė apytikslius davinius tvirtindami, kad kasmet australai surenka apie 11 milijonų svarų aukų šalpos ir kultūros reikalams. Išeitų, kad kiekvienas australas (įskaitant ir naujagimius, vaikus ir senelius) vidutiniškai kasmet skiria apie 10 svarų tiesioginės aukos fondams, čia šalpai, čia menui palaikyti, čia religinei bendruomenei pagyvinti ar kuriam nors kitam tikslui. Ypač šia prasme gyva ir duosni Australijos katalikų bendruomenė. Ji nesteigia jokių didesnio masto biznio įmonių neskaitant statomų katalikų reikalams spaustuvių ar pagalbos reikalams ligonių. Australijos katalikai aukoja tiesioginiai, ir iš tų aukų išlaiko daug bažnyčių, vienuolynų, laikraščių, knygų leidyklų ir, svarbiausia, visą eilę katalikų pradžios ir aukštesniųjų mokyklų. Ruošiasi įkurti ir savąjį katalikų universitetą. Niekam nepaslaptis, kad visoms šioms institucijoms išlaikyti Australijos katalikų bendruomenė nuolat renka tiesiogines aukas, kurios padeda išlaikyti tikrai skaitlingus kadrus mokytojų, dvasiškių, vienuolių, daktarų, seselių ir daugelį kitų katališkų organizacijų veikėjų. Šios religinės bendruomenės eiliniai nariai minėtam tikslui aukoja ne penais, ar šilingais, bet apvaliais svarais ar net svarų dešimtimis. Tokios aukos tačiau nepaverčia savo narių ubagais ir jie, skirdami savo auką, paties proceso nelaiko ubagavimu, bet skaito save garbingose centralizuotos ir disciplinuotos bendruomenės eilėse.

Manau, kad nereikia patiekti daugiau pavyzdžių, įrodančių tiesioginės aukos pranašumą ir tikslingumą, o verta tik panagrinėti tuos kelius, kaip taupiau, tikslingiau ir našiau surinkti tuos nedidelius skatikus iš Australijos lietuvių bendruomenės, kaip tų aukų rinkimą centralizuoti ir paremti pirmoj eilėj tuos lietuvių kultūrinius poreikius, kurie yra pirmaeiliai ir svarbiausi. Prieš svarstant šiuos klausimus norėtųsi pažvelgti, kiek maždaug (apytikriais skaičiais) mes per 15 metų suaukojome Australijos lietuvių tautiniams ir religiniams reikalams. Pabrėžiu, apskaičiavimas tik apytikslis, tačiau gal jis įgalins orientuotis ateičiai, jei apsispręstume bent didžiumą tautinių reikalų šelpti per centrinį Australijos lietuvių aukų fondą.

(Nukelta į psl. 6)

Choristus E. ir P. Nagius, mirus jų dėdei
plkn. PRANUI SALADŽIUI,
nuoširdžiai užjaučia

"Dainos" choras ir Dirigentas

P. ir E. Nagius, mirus jų mylimam dėdei Amerikoje
plkn. PRANUI SALADŽIUI,
liūdesio valandoje nuoširdžiai užjaučiu.

Petras Ropė

SPAUDOS BALIUS
tik už 4 savaičių!

II ETAPAS...

(Atkelta iš psl. 1)

Dviejų karų palyginimas

Amerikiečių spauda nurodo, kad paskutinių 50 metų laikotarpyje JA Valstybės buvo įveltos į keturis karus. O tai laikotarpis, kada daugiausia buvo kalbama apie taiką, kada prezidentas Wilsonas paskelbė garsiosius savo punktus apie taiką ir laisvą apsisprendimą, kada buvo suorganizuota Tautų Sąjunga (po I pasaulinio karo) ir Jungtinės Tautos (po II-jo).

Nagrinėdami tuos karus, laikraščiai daro palyginimus tarp dviejų paskutiniųjų: Korėjos ir Vietnamo.

Korėjos karas truko trejus metus (1950-1953) ir JAV pajėgos ten siekė 400.000 vyrų. Pati Pietų Korėja, karo pradžioje turėjusi 150.000 karių, laikui bėgant buvo metusi į kautynes 460.000. Be to, čia amerikiečius rėmė 15 kitų tautų su 40.000 karių, kovojusių po Jungtinių Tautų vėliava.

Pietų Vietname karas prasidėjo tada, kai čia tebuvo 685 kariniai patarėjai ir dabar jau išaugo iki 72.000 kovotojų. Pats Pietų Vietnamas kovoms skiria 550.000 vyrų, sudarančių reguliarių kariuomenę ir vietinius apsaugos dalinius, kuriuos remia Australija, N. Zelandija ir Pietų Korėja. Patarėjų yra iš V. Vokietijos, Japonijos ir kitur.

Korėjoj komunistai buvo išstatę 135.000 šiaurės korėjiečių ir vieną milijoną Raudonosios Kinijos "savanorių".

Pietų Vietname Viet Cong, pradėjęs su 3000 "sukilėlių", šiandien jau turi 47.000 pagrindinių pajėgų (10.000 iš šiaurės Vietnamo). Be tos reguliarios kariuomenės, komunistai turi 80-100.000 vietinių talkininkų ir specialią tiekimo tarnybą, susidedančią iš 18.000 vyrų. Šiaurės Vietnamo kariuomenės pagrindinės pajėgos (450.000 vyrų) į karo veiksmus kol kas nėra įsijungusios, bet to įsijungimo laukiama kiekvienu momentu.

Pietinė Korėja buvo išsaugota paaukojant 54.246 amerikiečius žuvusiais ir 103.284 sužeistais. Ten taip pat žuvo 47.000 Pietų Korėjos vyrų, 686 anglai, kitos tautybės neteko 2.508 karių. Apskaičiuojama, kad Korėjos kare komunistai neteko 1.347.000 vyrų užmuštais ir sužeistais. Korėja dabar laisva, tačiau vistiek jos sienas nuo šiaurės ir šiandien tebesaugoja 50.000 amerikiečių karių ir 550.000 korėjiečių.

Ligšioliniuose susidūrimuose Vietname jau žuvo 503 amerikiečiai ir 2.720 buvo sužeisti. Pietų Vietnamo kariuomenė neteko 25.000 užmuštais ir 48.000 sužeistais. Viet Congo aukų priskaitoma 107.000. Tačiau platesnio masto karo veiksmų Vietname dar nebuvo.

Niekas nežino, kokią kainą reikės mokėti už Vietnamo išlaisvinimą. Kai kas tvirtina, kad to išlaisvinimo iš viso nebus, nes, esą, komunistams priešinamasi netinkamoj vietoj, netinkamu laiku ir netinkamomis priemonėmis. Tačiau tai nuomonės tų, kurie visur linkę nusileisti. Mes gi, gailėdamiesi, kad nebuvo pasipriešinta komunizmui, kai raudonoji armija veržėsi į Lietuvą, širdyse vistiek remiame kiekvieną kovą prieš komunizmą, kur ji bebūtų vedama.

Commonwealth of Australia

REGISTRATION FOR NATIONAL SERVICE

ALL MALE BRITISH SUBJECTS

ordinarily resident in Australia,
whether natural born or naturalised,
WHOSE TWENTIETH BIRTHDAY FALLS IN THE PERIOD
1ST JULY 1965 TO 31ST DECEMBER 1965 INCLUSIVE

MUST REGISTER

BETWEEN 26TH JULY 1965 AND 9TH AUGUST 1965

HOW TO REGISTER:
Registration Forms are obtainable from Post Offices and District Employment Offices of the Department of Labour and National Service. Detailed instructions are given in these Forms.

WHEN TO REGISTER:
Completed Registration Forms must be forwarded to the Registrar for National Service by 9th August, 1965, even though the person required to register may not actually turn 20 until after that date.
A person who is absent from Australia during the period within which he is required to register must register within 14 days after his return.

EXEMPTIONS:
The ONLY persons exempt from liability to register are certain diplomatic personnel, aboriginal natives of Australia and full-time serving members of the Permanent Naval, Military or Air Forces.

VOLUNTARY REGISTRATION:
Volunteers, as under, must complete a Registration Form and send it to the Registrar.
- Males turning 20 in the second half of 1965 who are not British subjects and wish to volunteer for national service.
- Males (including those not British subjects) who are 18 years and 9 months and under 20 and wish to volunteer for national service ahead of the normal call-up.

FAILURE TO REGISTER by 9th August 1965 by a person required to register will render him liable to a penalty of up to £50 and to be called up for service regardless of the result of the ballot which will be held to select persons for call-up.

PASAULIO LIET. B-je

IŠ PLB VALDYBOS POSĖDŽIO

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos 13-tame posėdyje 1965 m. liepos 14 sekretorės Mildos Lenkauskienės bute Clevelande dalyvavo Valdybos nariai: vykdomasis vicepirm. Stasys Barzdukas (posėdžio pirmininkas), vicepirm. dr. Algirdas Nasvytis, vicepirm. Vytautas Kamantas, sekr. Milda Lenkauskienė, ižd. Julius Staniškis, reikalų ved. Edvardas Karnėnas ir svečiai Bronius Aušrotas iš Brazilijos (Lietuvių Namams Įsigyti Komisijos Rio de Janeiro įgaliotas atstovas), J. Peteris iš Los Angeles ir dr. Edmundas Lenkauskas.

Dr. A. Nasvytis referavo apie VLIKo atstovybių steigimą įvairiuose pasaulio kraštuose. Valdyba rado, kad klausimas reikalingas išsiaiškinimo, ir nutarė siekti bendro posėdžio tarp PLB Valdybos ir VILKo šiam klausimui aiškintis bei tarti kitus bendrus reikalus.

Vytautas Kamantas pristatė P. L.B. Konstitucijos vertimą anglų kalba ir paruoštus PLB inkorporavimo kaipo ne pelno organizacijos dokumentus. Valdyba patvirtino anglišką PLB Konstitucijos vertimo tekstą. Inkorporavimą vykdo PLB Valdybos teisinis patarėjas advokatas Julius Smetona. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė anglų kalba vadinasi **"Lithuanian World Community"**; Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimas — **"Lithuanian World Congress"**; PLB Valdyba — **"Executive Board of Lithuanian World Community"**; PLB Kutūros Taryba — **"Cultural and Educational Coucil of Lithuanian World Community"**; kraštų Bendruomenių centro valdybos — **"Executive Committees"**.

Nutarta siūlyti JAV L. Bendruomenei leisti dr. J. Girniaus knygos "Tauta ir tautinė ištikimybė" IIją laidą.

Vicepirm. Vytautui Kamantui pavesta rūpintis 1966 Jaunimo —, Metų pravedimu tuo reikalu skatinant kraštų Bendruomenes, jaunimo bei kitas lietuvių organizacijas, ir visą lietuvių visuomenę talkinti jaunimui ir jungti jį į visą lietuvišką veiklą. Jaunimo Metai pradedami su Kanados Jaunimo Kongresu 1965 spalio 9.

PLB Vokietijos Krašto Valdyba prašo PLB Valdybos sudaryti specialią kontrolės komisiją, kuri patikrintų Vasario 16 gimnazijos atskaitomybę bei darbą ir po to pateiktų visuomenei tikrinimo aktą. Nutarta sudaryti 3 asmenų komisiją, kviečiant vieną asmenų iš JAV (LB Tarybos narį), vieną iš Šveicarijos ir vieną iš Vokietijos. Ši Komisija nuvyktų į Vasario 16 gimnaziją tikrinimui. Gavus kviečiamųjų asmenų sutikimus, komisijos sąstatas bus paskelbtas vėliau.

Posėdyje buvo išklausytas svečio iš Brazilijos p. Broniaus Ausroto pranešimas apie lietuvių gyvenimo sąlygas Pietų Amerikoje. Svečias prašė paramos Lietuvių Namams Rio de Janeiro mieste įsigyti. Valdyba pritarė šioms lietuvių pastangoms ir pažadėjo skatinti visus lietuvius remti šį darbą, lygiai kaip ir kitus panašius užsimojimus (lietuviškas gimnazijas Vokietijoj, Italijoj bei kitur, lietuvių namų statybą JAV, Australijoj, kitur, ir t.t.).

Valdybos sekretorė Milda Lenkauskienė ir dr. E. Lenkauskas rugpiūčio mėnesį vyksta į Europą. PLB Valdyba įgaliojo ir prašė Valdybos vardu susitikti su Europos kraštų Bendruomenių valdybomis bei kitais lietuviais ir pasitarti PLB reikalais, ypač Jaunimo Metų ir Jaunimo Kongreso klausimais.

PLB inf.

NAUJAS LIETUVIS MONSINJORAS

Šv. Tėvas kun. dr. Audrį Bačkį po metų diplomatinės tarnybos Apaštališkoje Nunciatūroje Manilloje, Filipinuose, pakėlė monsinjoru ir paskyrė sekretorium toje pačioje Nunciatūroje. Ligšiol, nuo pr. metų liepos 1 d., jis ten ėjo Nunciatūros Attache pareigas. (E)

LIETUVAITĖ TAPO ARGENTINOS GROŽIO PRINCESE

Nelida Juknaitė š. m. birželio 23 d. įvykusiuose Argentinos grožio karalienės rinkimuose laimėjo pirmosios princesės vietą. Ji padeda Survilos madų namams reklamuoti per televiziją naujausių moterų rūbų madas, dalyvaudama kaip modelis. Argentinos spauda įsidėjo Nelidos paveikslą ir nurodė, kad jos tėvai yra atvykę iš Lietuvos ir ji pati gražiai kalba lietuviškai. (E)

ANAPUS KASDIENYBĖS

NEPERIODINIS "MŪSŲ PASTOGĖS" KULTŪRINIS PRIEDAS NR. 1.

Redaguoja **Albertas Zubras**, 46 Malane St., Ormond, Vic., Tel. 58 6421.

A. ZUBRAS

MENO PASAULIS IR MES

MENINĖ TIKROVĖ

Meninio išgyvenimo esminiu požymiu laikome žavesį. Gi jei dar prijungsime, sekdami Kantą, didingumą ir su juo susijusį nustebimą, tai visata yra didžiausias meno kūrinys. Visata yra šaltinis ir individualinei menininkų kūrybai kaip formos, taip ir idėjos bei siužeto atžvilgiu. Aristotelis (mes nesam tos nuomonės) menu laiko gamtos pamėgdžiojimą. Visatą mes suprantame daug plačiau negu mūsų pajūčiai pagauna, protas siekia, negu visi mokslai apie ją mus moko. Visatos, pavyzdžiui, reiškinys čia mums žemėje yra ir laikas, kurio blankų atspindį įžvelgiame istorijos vyksme. Bet laiko fenomenas nėra žemiškos kilmės, nes jį suvokti tegalima tik iš judėjimo kategorijos solisarinėje sistemoje. Visatos reiškinys yra ir fizio-psichinis fenomenas su sąmonės ir pasamonės turiniu. Visata tat yra konkretus bet drauge ir labiausiai abstraktus meno kūrinys. Ir visa drauge tai tikrovė, bet tik maža dalimi pojūčiais patiriama, protui prieinama, nes ir forma ir turiniu yra paslapčių paslaptis.

Jei žmogus grožinį išgyvenimą gali patirti ir patiria savo pojūčiais tiesiog sustikdamas su Visata, tai menininkas yra lyg tarpininkas tarp Didžiosios Apraiškos ir žmogaus. Menininkas visatos reiškinius paryškina, pats dalyvauja visatos kūrybos procese, sudarydamas naujas situacijas, megzdamas fabulas, žodį ir garsą pindamas į dainas, komponuodamas meliodijas, priversdamas akmenį nusišypsoti ar sukraudamas plytas į harmoningą derinį. Ne kiekvienas asmuo yra ar gali tapti menininku-kūrėju. Tik ypatingų mintijimo ir vaizdavimo sugebėjimų žmogus susidraugauja su mūzomis ir yra pakeliui į Parnasą. Bethovenas ir apkurtęs tebegyveno garsų pasaulyje. Medžiagai apipavidalinti ar žodžiui sparnus suteikti reikia ne tik meniškos idėjos, bet įgimto ir tik antroj eilėj išmokto sugebėjimo. Tapytojui, skulptoriui, architektui ir rašytojui būdinga vaizdinis mintijimas, gi kompozitoriui įsijautimas į vsatos ritmą bei jo disonansus, aktoriui sugebėjimas įsijausti į kuriamąjį charakterį, sugebėjimas persikelti į kitą kūną.

Iš menininko mes laukiam, kad jis prabiltų į mus įtikinančiai ir patraukliai, sužavinčiai bei nustebinančiai. Menininkas pasako tai, ko daugelis nenujaučia ar nusakyti nesugeba, jis parodo tai, ko daugelis per visą savo amžių nepamatytų, ko eilinė akis nesugeba pagauti.

Grožio išgyvenime turime objektingąjį ir subjektingąjį momentą. Susitikdami su pačia gamta, su jos milijardais žiedų bei kvapų, sutinkame objektą, būtiną grožio išgyvenimui. Objektingasis reiškinys bus paskiro menininko tapytas paveikslas, parašyta knyga, sukomponuota meliodija. Tačiau ne kiekvienas ir ne kiekvienam, paskirai paimtas gamtos reiškinys sukelia subjektingąjį grožio pajautimą, lygiai kaip ne kiekvienas paveikslas, grožinis žodžio kūrinys, ne kiekviena garsų kompozicija ir ne kiekvienam gali būti priežastis estetiniam išgyvenimui. Audra, pavyzdžiui, ir perkūnas vienus žavi savo kosminiu didingumu bei jėga, kitus gi baimina ir pribloškia.

Iškyla asmeninio nusiteikimo bei skonio momentas. Nėra nekintamo objektingojo grožio, nėra nekintamo subjektingojo grožio pajautimo. Dėl to kinta architektūros stiliai, dėl to tiek naujų kelių bandoma jieškoti tapyboje, skulptūroje ar eiliavime. Laikas, aplinka, išsilavinimas, o taip pat socialinės sąlygos, apskrtai laiko dvasia turi net perversminės įtakos grožio skoniui. Psichologinis momentas taip pat yra didžiai svarbus grožiniam patyrimui. Situacijos netikėtumas ir naujumas padeda sukelti grožinį patyrimą, gi apsipratimas stelbia. Kiekvienas tą vaizdžiai yra patyręs, susitikdamas su meliodijos reiškiniu: Pasikartojimas, o ypač perdažnas, vėliau ar anksčiau sukelia persisotinimą, o jį lydi nepasitenkinimas, taigi visai nesiderinąs į estetinio išgyvenimo kompleksą. Situacijos naujumas Byrono Manfredui, stebint jam lygumą nuo kalnų viršūnių, sukelia refeksiškai filosofuojantį estetinį išgyvenimą. Bet šiaip jau kalniečiai, kurie tą lygumą mato kasdien, yra labai realūs žmonės. Dėl tos pat priežasties mums namuose buvo nusibodęs Maironis, Žmuidzinavičius. Binkis, Aleksandriš-

(Nukelta į psl. 4)

M.K. ČIURLIONIS — IŠ ŽALČIO SONATOS

PASISAKOME

Mūsų kasdieniška buitis yra gerokai pilka; ją užpildome darbu ir poilsiu, smulkiais rūpesčiais, mažytėm pramogom. Ir nors turime pilnas rankas darbo, gal neturime laiko nuobodžiauti, bet vis kažkaip ilgimės kažkokios permainos, stengiamės kaip nors išsiplėšti iš tos kasdienybės ir bent trumpą laiką pagyventi kažkaip skaidriau, pakiliau, gal net prasmingiau.

Po savaitės darbų kaip apsidžiaugiame sulaukę šventadienio. Arba kaip ilgimės atostogų, metinių švenčių, nes žinome, kad su tuo išsiplėšime iš kasdienybės ir susilauksime permainų.

"Mūsų Pastogė" jaučia, kad jos skaitytojai taip pat ilgisi joje kokių nors naujovių, šventiško prisistatymo. Tiesa, ji su kiekvienu numeriu nauja ir šviežia, aktuali ir laukiama, bet vis tik toji kasdieninė tegu ir aktuali informacija skaitytoją gal daugiau prisega prie kasdienybės, negu kad jį išplėštų. O žmogaus dvasia nepasotinama nei duona, nei pinigu. Ji nori kažko daugiau, kas leistų užmiršti tą pilką kasdienybę bent trumpam (ji yra mūsų egzistencijos dalis, tad išsižadėti neįmanoma). O kuo gi labiau pradžiuginsi žmogaus dvasią, jeigu ne jo kūrybos vaisiais? Kasdien mes dirbame, bet ne kasdien kuriame ir pagaliau ne visi kuriame.

Tad praskaidrinant mūsų kasdienišką buitį siūlome skaitytojui kiek pasidairyti anapus kasdienybės, aukštesnėje, sakytume, aristokratinėje gyvenimo sferoje, kūrybos pasaulyje, kur niekas nesensta, kur viešpatauja žmogaus kūrybinė dvasia. Nekasdieniškai čia kalba poetas, nekasdienišką pasaulį atveria dailininkas ar rašytojas, ne duonos ir darbo rūpesčiais užsiima filosofas.

"Anapus kasdienybės" nėra pretenzingas užsimojimas išvesti skaitytoją iš pilko gyvenimo į idealųjį pasaulį. Tam esame ir neturtingi, ir nepajėgūs. Tačiau noras praskleisti bent kraštelį idealiojo pasaulio uždangos, patiems žvilgterėti pro plyšelį, kas ten yra anapus kasdienybės ir tuo pačiu ano, kūrybinio pasaulio bent mažu spindulėliu perlieti mūsąją kasdienybę, tą mes galime ir to siekiame.

"Anapus kasdienybės" nebus leidžiamas periodiškai. Jis pasirodys, kiek leis jėgos, sąlygos ir ištekliai. Tuo pačiu kviečiame visus mūsų įvairių sričių kūrybinguosius asmenis prisidėti tiek savo kūryba, tiek tiesiant kelius į ją, kad per ją skaitytojas tikrai bent valandėlei pasijustų anapus kasdienybės.

Redakcija

Milda Milakūnaitė

Mamos ridikai

Daržovių Australijoje netrūksta. Mėgstu morkas, žirnius, mėgstu ir pamidorus. Bet pažiūrėkit į mūsų daržą!

Kiekvieną metą ten vis atsiranda po naują svečią. Kažkokius nematytus ir negirdėtus augalus mama parsineša iš kaimynų ir kiša į mūsų daržą. Kartais net gauna iš tolimų pažįstamų, kurie yra gavę iš kitų pažįstamų. Jau žaliavo mūsų darže mylimi ir laistomi kopūstai, agurkai, špinatai, rūgštynės, krienai, rūtos ir mėtos, augo sėtiniai, burokai, pastarnokai, kaliaropės ir krapai, artišokai ir saulėgrąžos. Šios net saulę užstojo ir piktžoles nusmelkė — tokios didelės išaugo. Bet to neužtenka. Mama vis atsimena, kas Lietuvoje buvo labai skanu ir vis nori mus įtikinti. Todėl prašo ragauti, nes kas Lietuvoje buvo labai skanu, ir visame pasaulyje bus skanu.

Ką besakysi! Kraipom galvas, ragaujam. O mamos akys švyti iš džiaugsmo. Kartais paragavus tenka pastūmėti ant lėkštės krašto ir staiga pradėti judėti ar sukelti kokį triukšmelį, paversti ką nors netyčia. Per didelį sumišimą juk žmonės pamiršta, apie ką buvo kalbėję prieš tai.

Daug tokių atsitikimų yra buvę. Ypač kai ant stalo atsiranda bliūdas krienų, rūgščių karštų kopūstų sriuba ar kitokių žolių maišalynė. Lietuvoje, girdi, net iš dilgelių sriubą virdavę. Dilgelės kanda — ačiū Dievui, kad mama jų nerenka.

Šiais metais sulaukėm naujo derliaus — juodųjų ridikų! Sako, juos žemaičiai ropėmis vadina. Jau daugel kartų buvom girdėję, kokie skanūs tie ridikai su grietine, su grietinėle. Mamos svajonė buvo dar kartą tokio skanumėlio paragauti. Ir svarbiausia — duoti mums. Mama ilgai šnekėjo, bet matyt nei pas vieną pažįstamą šito dyvo nebuvo užtikus. Buvo todėl pasiųstas laiškas tetai į Lietuvą su vienu dideliu prašymu: SOS! siųskit juodųjų ridikų sėklų!

Ir atėjo. Laiško kampelyje koks tuzinas rudų sėklikių, kelios net suspaustos buvo. Bet nebijokit — mes jas visas iškilmingai darže pakasėm, kaip į patalėlius paguldėm.

Prasidėjo laukimas. Nei prie žirnių, nei prie morkų nebegalėjom nei iš tolo prieiti. Vis kad nesutryptumėm tų lietuviškų ridikų. Tik iš tolo, tik atsargiai buvo galima koją daržan įkelti. Laistyti ir žiūrėti vis po kelis kartus per dieną teko, kad tik laimingai užaugtų!

Pradžioje jokių stebuklų nematėm. Atrodė, kaip paprasti ridikėliai — ir lapai tokie pat, ir žievė jų balta. Po mėnesio vaizdas pradėjo keistis. Ridikai pakilo augti. Atrodė, kad jie pučiasi vis didyn ir didyn. Labai išsiplėtė kaip paukščio sparnai, o žemėje jų žievė — oda pradėjo eiti juodyn. Laukiam tos dienos ir valandos, kada valgysim. Mama pripasakojo, kaip pagaminti, kiek tos juodos žievės nulupti, kaip sutarkuoti (ne pjaustyti), kaip druskos užbėrus sumušti ir leisti pastovėti. Net ir svečiai buvo numatyti, ką pakviesti tokiai puotai: Elenutę, Adomą iš Brunswicko su šeima — visus lietuviškų barščių mėgėjus.

Taigi, kai ridikai tiek išsipūtė, kad net pradėjo vienas kitą stumti augštyn, buvo nutarta, kad jau ta valanda atėjo. Kibom už lapų ridikas nė iš vietos. Kaip prirakintas! Atėjo ir Henrikas į talką. Lapai juda, o ridikas nei kiek.

"Vaikai", — sako mama, dar atsimenate iš elementoriaus tą pasaką, kur senelis, ir senelė, ir dukrelė, ir šunelis, ir katytė vieną ropę rovė? Dievaži, juk čia ir bus ta ropė! Kaip aš galėjau užmiršti! Kibkim visi! Neškit kastuvą, pamatysim!"

Atkasėm atsargiai žemes ir pamatėm storą juodą šaknį, beveik rankos ilgumo, įaugusią tiesiai žemyn. Ridiko galva beveik lauke, o jo koja su plonytėm šaknelėm taip drąsiai įsitvirtinusi Australijos žemėje.

"Tai bent ridikas!" — stebėjosi ir pati mama. "Matyt, Australijos žemė jiems patinka. Tai prisivalgysim ridikų! Vieną paliksim sėklai. Galėsim ir į Lietuvą pasiųsti. Tegu ir jie tokių užsiaugina. Įsitikins, kaip Australijoj lietuviškas ridikas pagerėja!"

Bet čia ir pasibaigė linksmoji šios istorijos dalis. Prasideda antroji, kuri skamba liūdniau. Kai nulupę pirmąjį ridiką, pradėjom jį tarkuoti — trinti, jis paskleidė kažkokį neįprastą keistą kvapą. Per visus kambarius sverbėsi. Tėvas suraukė nosį. Mama turėjo išeiti į verandą, kad tą suplakimo ceremoniją galėtų užbaigti. Ir sklandžiau lėkšte pridengė. Kvapas vistiek sklido ir iš po lėkštės. Iki vakarienės, kol svečiai atvažiuos, mėgino mama ridikus paslėpti šaldytuve. Šaltis pridusins kvapą. Bet kur tau! Tas kvapas ir ten tuoj užkariavo visus kampus.

Svečiams suvažiavus, ant stalo ta ridikienė, sumaišyta su grietine, atsidūrė jau uždengtame stikliniame inde, ir tik skubiai dangti pakėlus, buvo kiekvienam įdėta į lėkštę. Sprendimas turėjo būti padarytas. Ir pati mama staiga atrodė suabejojusi ir nerami. Ji tik žiūrėjo į visus ir tylėjo.

"Ačiū, not for me!" — pareiškė Lely.

"Kerta į gerklę" — pridėjo broliukas.

"Ėda liežuvį" — sakau aš.

"Oi, oi, skanus, bet stiprus!" — kraipydamas galvą, sako mūsų garbingasis svečias Adomas iš Brunswicko.

Tėvas palaižė lūpas, susiraukė ir su sprendimu: "Mesim lauk! Lietuvoje nebuvo tokie stiprūs, aš juk žinau. Tai jau geriau krienai".

"Palauk, palauk!" — nustebusi mama griebė už stiklo. "Kaip čia dabar! Iš tiek toli atsiųsta! Lietuvoje taip skanūs būdavo".

"Kiti kraštai, kita žemė, kiti skoniai" — pridėjo dar kažkas.

Mama negalėjo nurimti. Vis dar ragavo. "Tokie ridikai! Dievali, tokie gražūs ridikai. Gal kas nori, gal kam patinka? Gal tu, Adomai vešies namo?"

"Ne, dėkui! Užteks man ir čia."

"Palaukit, bėgsiu pas savo kaiminką! Tegu ir ji paragauja. Ką pasakys. Juk ir ji žemaitė".

Ir išbėgo, palikusi svečius, bet su ridikienės stiklu.

Taigi, gal kas gerųjų lietuvių norėtų juodųjų ridikų? Turime dar neiškastų. Yra ir sėklų. Laiko mama jas po stiklu. Į Lietuvą nebekalba siųsti. Jei kas nori čia pasidėti australiškoj žemėj pagerintų tikrų lietuviškų juodukų ridikų, tai te kreipiasi į mamą.

V. Kandinski (abstraktaus meno tėvas)
Juodame rate

MENO PASAULIS IR MES

(Atkelta iš psl. 3)

kis bei Brazdžionis, atrodė, formos ir turinio atžvilgu Maironį žymia praaugę. Savo naujumu jie mums buvo patrauklesni. Šiandien, netekus Lietuvos, atgimimo dainius vėl darosi mielas širdžiai ir sugeba sukelti gilių estetinių emocijų. Kaip mielai net kultūringo estetinio skonio lietuvis (išskyrus estetus korifėjus) savo bute pasikabintų realistinį sentimentalų Žmuidzinavičiaus tapytą Lietuvos vaizdą.

Beryškindami naujoviškumą priėjom, kad ir pažįstamumas, susigyvenimas tam tikromis aplinkybėmis ar iki tam tikro laipsnio sukelia patrauklumą meniniam kūriniui. Visi žinom, koks pasisekimas populiariosiom dainom, operų arijom, kaikuriems eilėraščiams. Bet čia, be pažįstamumo ir kitas momentas — arba kūrinys yra tikrai augšto meninio lygmens, arba dažniausia, kūrinys lengvai prieinama forma prabyla daugumos ar generacijos emociniam nusiteikimui. Šiaip jau populiarumas, kiekvienas tą esam patyrę, tetveria tik ilgesnį ar trumpesnį periodą. Tai dėl persisotinimo, bet kartais ir dėl kintamų nuotaikų, nors pastarosios kinta lėčiau, tveria tat ilgesnį periodą. Žvelgdami į netolimą praeitį, mes sutinkam ypač miesčionijoj sentimentalizmo nusiteikimą bei skonį, kurį pakeitė žavesys jėgai, beatodairiškumui. Šiandien tuose pačiuose sluogsniuose sutinkame vyraujant netikrumo, nusivylimo, hedonizmo nuotaiką. Tarp vyresniosios kartos išeivių lietuvių — ilgesys paliktai tėvynei, rezignacija. Pagal tai ir skonis literatūrai, muzikai, apskritai menui.

Naujoviškumas, minėjom, reikšminga patrauklumui, taigi svarbu meno kūriniui, subjektyviajam jojo prabilimui į žiūrovą, skaitytoją, klausytoją. Iš kitos pusės staigus lūžis su tradicija, netikėtas, labai jau neįprastas naujoviškumas gali būti kliūtis estetiniam išgyvenimui, grožiniam prabilimui. Tai tas pats, kas ir kitose srtyse, pav. sutinkant už save žymiai pranašesnio išsilavinimo ar neįprasto galvojimo žmogų, susiduriant su svetimais, net mums priešingais papročiais ar moralinėmis normomis, sutinkant neįprastą gyvį ar žmogų su dvylika pirštų, moterį su ūsais. Žmogus dėl perdidelio svetimumo pajaučia nejaukumą, norą atsirubežiuoti, pabėgti. Žinoma, meno kūrinys, objektingasis momentas, dėl šio subjektingojo susitikusiųjų pergyvenimo nekenčia. Dėl to esam turėję menininkų ir meno kūrinių, kurie amžininkų buvo atmesti, pasmerkti, o vėlesniųjų kartų suprasti, priimti ir išaugštinti.

Subjektyviajam estetiniam išgyvenimui pavyzdys du Picasso kūriniai — višta su viščiukais ir gaidys. Pirmasis visiškai realistinio žanro, savo detalių tikslingumu ir centrinės situacijos išlaikymu artimas klasicizmui. Idėja iš karto ir kiekvienam pagaunama. Tuo tarpu gaidys jau kiek kitoks — artimesnis ekspresionizmo mokyklai. Gaidys todėl prakalba į mus ne tiek anatominiu tikslingumu, kiek pačia idėja. Formalinis gaidžio pavaizdavimas tuoj sukelia mums šypsnį. O tai dėl to, kad šis mažas ir menkas tvarinys rodo tokį išdidumą, paiką pasididžiavimą ir atkaklumą. Kontrastas su realybe čia yra komiškumo išgyvenimo priežastis.

Reikia dar grįžti ir pabrėžti, kad statistika subjektingojo grožio pajautimo momento nėra dar joks kūrinio meniškumo kriterijus. Tai grynai psichologinis momentas ta prasme, kad didelė dauguma žmonių estetinį išgyvenimą patiria ten, kur situacija jam artima, sužetas lengvai suprantamas, forma lengvai pagaunama, kur kūrinio visuma atliepia nuotaikai. Dažniausiai tai realistiniai sentimentalūs darbai. Pavyzdžių gausybę teikia vidurkio miestelėno buto paveikslai, kioskuose pardavinėjama literatūra, masei produkuojami filmai bei komponuojamos operetės. Taip jau yra. Juk jei botanikas eis pieva, kiek žolių jis tene suras, kurios patrauks jo dėmesį. Vėl, kiek turto jis suras girioje. Ūkininkas tuo tarpu į pievą žiūrės kaip į šienavimo objektą ar ganyklą gyvuliams. Miško gi pirklys girią vertins eksplotatoriaus požiūriu ir jis čia skirsis nuo girią pamilusio girininko. Taip lygiai ir su meno kūriniu, taip lygiai ir su natūraliojo gamtinio reiškinio estetiniu pajautimu.

Prisimenam vieną naktį, pravaikščiotą su Vienuoliu-Žukausku Anykščių šilelyje. Šventoji jam nebuvo paprasta upė. Kiek padavimų jis apie ją žinojo, kiek artimai ji buvo sutapusi su jo Anykščiais, su šileliu, su anykštėnų praeitimi ir dabartimi. Karalienės liūnas ne paprastas šaltininės kilmės ežerėlis, bet senųjų amžių liūdininkas, būtinas Anykščių padangės mėnuliui ir šilelio nakčiai. Vaidilutė mėnesienoje išeina ir rauda savo žuvusios jaunystės, gelsvom kasom besišluostydama ašaras. Arba vėl Puntuko akmuo. Velnias juo norėjo sugriauti Anykščių bažnyčią, bet, kaip įprasta, gaidžiai sutrukdę. Bet žymės akmenyje likę įbrėžtos, akmeniui iš velnio nagų beslystant. Ką gi, pavyzdžiui, pasako kvapo pajautimas? Yra žmonių, kurie kvapų visai nejaučia, kitiems vėl reikia labai stipraus padirginimo. Kiti vėl turi ypatingą uoslę ir mažiausius kvapų niuansus skiria. Yra paukščių ir gyvių, kurie kvapus užuodžia ir skiria per kelių kilometrų atstumą. Tas pats garsų ir spalvų srityje. Ir menininko todėl tikrovė gali būti kita negu daugumos. Ji gali būti tik jo viena, tik jo vieno patirta bei suvokta. Jei menininko išgyvenimas, jo tikrovės pažinimas yra skirtingas, individualus, tai ir jo apipavidalinimas — formalinis momentas yra skirtingas bei charakteringas menininkui. Pagaliau didieji menininkai ir jų kūriniai be grynojo estetizmo prabyla ir filosofiniu, psichologiniu, socialiniu bei pasaulėžiūriniu turiniu. Genijai dažniausiai kitu turiniu, negu amžininkams suprantama, negu laiko dvasiai priimtina.

Galima kalbėti ir apie meninio skonio ugdymą. Išsilavinusio žmogaus, žmogaus gyvenančio augštesnės meninės kultūros lygmens aplinkoje, bus kitoks meno kriterijus negu bemokslio ar tik siauro techninės profesijos išsilavinimo. Meninkas todėl yra laisvas nesirūpinti, kas jį supras. Ne taip lengva suprasti vokietį Rilkę, anglą Eliot ar prancūziškai rašiusį lietuvį Milašių, pagaliau išeivijoje mūsų Nagį ar Nyką-Niliūną. Menininkas gali kalbėti tik meno aristokratams, bet geras meninkas gali sugebėti prabilti (ir tai tikra meno kalba) miniai bei šiaip žmogui. Vaikymasis tačiau populiarumo, noras įtikti paklausai labai slidus kelias menininkui, nes veda į minties ir idėjos sulėkštėjimą, formos subanalėjimą, apskritai į numeniškėjimą.

Dėl Čiurlionio tikrovės. Ji tik iš pirmo įspūdžio nustebina. Pažiūrėkime iš kito taško. Ar gamtoje ne nuolatinis kontūrų, spalvų bei šešėlių ir garsų žaismas ir kaita? Ritmingas yra visatos pulsas, gyvenimas didžiulė simfonija. Paukštis su sparnais virš žemės. O katastrofos ar nepakimba kartais ties žemės planeta, kaip tas baidyklė paukštis? O idėjos tam tikrais laikotarpiais ne dominuoja Žemės gyventojų?

Čiurlionio simbolizmas universalus ir lengvai suvokiamas. Sunkiau kartais su šiuo metu Vakarų pasaulyje madingu abstraktiniu menu. Pats jau žodis sako, kad tai atitrūkęs, atitrūkęs nuo konkretaus. Filosofijoje abstrakčiu reiškiniu vadiname grynai protaujamąjį pažinimą. Yra tai priešybė netarpiškai pagavai, pojūčiais patirtam ar jausmais bei intuicija suvoktam pažinimui. Hegelis abstrakcijoje įžiūri vyksmą, kai iš konkrečios apraiškos dėl mūsų subjektyvių tikslų vienas ar antras bruožas išryškinamas, kitus bruožus bei ypatybes išleidžiant taip, kad visumos vertė ir didybė nepažalojama. Tuo hegeliškuoju žvilgsniu, atrodo, galima pažiūrėti į Picaso abstraktinius bandymus, į Kandinskį, į ekspresionistus. Kai jau visiškai dingsta forma, tai tėra tik spalvų, šviesų, šešėlių ir linijų žaismas, kai susitinkame tik su popierio ar drobės artistiniu užpildymu, turime jau pilną sukilimą prieš objektyvizmą, prieš pozityviąją tikrovę, prieš formą. Kaikada tai simbolizmas, bet labai jau subjektyvus, dažniausiai tačiau tai pasąmonės refleksų meninėmis priemonėmis fiksavimas. Tai sutinkama ne tik vaizduojamam mene, bet ir grožinio žodžio, dažniausiai eilėraštyje. Čia jau nebeklausiama, ką meninkas vaizduoja ar pasako, nes turime tik meninės situacijos tikrovę, bet nebaigtą, o provokuojančią kūrybos procese dalyvauti ir žiūrovų, kiekvieną savaip, subjektyviai pagal išmanymą ir nuotaiką. Priartėjama čia filosofinei sampratai, kai visatoje įžvelgiama nuolatinis universalus kūrybos procesas, niekad nesustojantis ir neatbaigtas, kai Tvėrėjas nenuėjo poilsio septintąją dieną.

Kaikurie abstaktinio meno darbai yra tik meninėmis priemonėmis pasiekta dekoracija. Tikrovė čia tėra tik dėmės, šešėliai, kaikada spalvų bei linijų žaismas. Bet ir šiuo atveju dažnai lieka galimybių žiūrovo interpretacijai, fantazijos kūrybai. Tai tas pats, kai žiūrima į plaukiančius dangumi debesis ir įžvelgiama įvairios realios ir fantastinės formos (statinis momentas), jų kovos ir grumtynės) kinetinis momentas). Yra gerų abstraktinių kūrinių, linijų vijomis bei sklidiniais pavaizduojančių visatos energijos pradą. Kai atomas liko nukeldintas nuo pirmapradžio sosto, tai energija užėmė vieninteliai realų buvimą mūsų technologijos amžiaus pasaulėvaizdyje.

Abstraktinis menas atėjo per simbolizmą ir expresionizmą. Kitas klausimas, ar jis, bėgdamas nuo fotografijos ir realizmo, nėra pertoli nuėjęs. Tas pats galima sakyti apie modernųjį eilėraštį, kuriame nebėra turinio, o tik skambesys, meliodija. Arba, kai turinys tiek neaiškus, kad galimas visai individualus interpretavimas, kai dėl simbolių reikia rašyti atskirus komentarus ar klausti paties autoriaus. Mums visdėlto atrodo, kad menas yra laisvas interpretuoti gyvenimo tikrovę kaip tinkamas. Šalia realizmo yra vietos visiem kitiem meno keliam, kiek jų šiandien priskaitome, kiek jų dar ateityje bus. Kinta gyvenimas, nusiteikimai, pažiūros, kinta ir meno keliai.

MELBOURNO IR APYLINKIŲ LIETUVIAMS.

Primename, kad rugpjūčio 27 d. NORTHCOTE TOWN HALL įvyks

"MŪSŲ PASTOGĖS"

SPAUDOS BALIUS

Baliaus pradžia 8 val. vakare, pabaiga 1.30 ryto.

Melbourno Apylinkės Valdyba

Kazys Bradūnas

ILGESYS

Vienintelis,
Kuris gali pražysti
Alyvų puokšte ir daina mylimajai,
Yra ilgesys.

Vienintelis,
Kuris gali pakilti
Rudenio naktį skrendančių paukščių šauksmu,
Yra ilgesys,

Vienintelis,
Kuris gali apglėbti
Gimtąją žemę,
Yra ilgesys.

RUDUO

Brazdina vėjas šakas...
Širdis neištvers.
Aš verkdamas glostau saulelės jau šaltas rankas
Kaip mirusios sesers.

Kas ją bevėstančią šildys,
Kas ją aklą tausos,
Kai sklidinai prisipildys
Ir mūsų akys tamsos...

ANTANAS KRAUSAS

GYVENIMO KELIAS

Žmogaus gyvenimo kelias lyg kopimas nuolatinis į M.K. Čiurlionio sukurtą kalną, siekiantį debesis, už kurių didinga saulė šviečia. Tą šventojo kalno viršūnę pasiekti įgimta kiekvienam žmogui. Jis veržiasi, jis kopia, jis nuolatos kelauja į tą šventąjį miestą, nuostabiai spindintį Šventojo Kalno viršūnėje. Žmogus veržiasi ir trokšta tapti panašiu į Viešpatį Kūrėją. Ir taip milžiniška minia išsirikiavusi į ilgą žmonių procesiją su nepaprastu pasiryžimu keliauja į Šventąjį Miestą, nematomos šviesos vedami. Tie, kurie arčiau jo, jie šaukia ir mato "šviesa, šviesa!" kiti keliaujanatieji ir priėjusieji tik upę, šaukia "upė, upė!", o procesijos gale einantieji dar tik per mišką šaukia "miskas, miškas!". Menas atskleidžia, atveria vidinį pasaulį, kuris yra tikroji realybė, pati tikrovė. Mes praregime, mes pradedame girdėti jo nuostabų žodį.

Kitas mūsų tautos genijaus paveikslas "Žalčio sonata". Aiškėja sonatos prasmė. Pasaulyje viešpatauja pyktis, melas ir abuojumas. Bet yra ir saulėtas ideališkas pasaulis — Gėrio ir Šviesos. Pyktį nugalėti, jį nuslopinti, Šviesa ir Gėriu nuskaidrinti — yra viso mūsų gyvenimo tikslas ir uždavinys.

Nelengva tremtinio dalis. Bet kiekvienas žmogus yra tremtinys šiame pasaulyje. Jo kelias į tą šventąjį miestą, į tą šviesią kalno viršūnę veda per erškėčius, uolas, dykumas, tamsius akmenuotus takus, pro bedugnes ir įvairius pavojus bei kliuvinius. Ir giliau savo esmėje žmogus yra vienas. Nei motina, nei žmona, nei brolis, nei sesuo, nei kitas kuris brangus pasauly asmuo negali žmogaus vienišumo jausmo galutinai panaikinti. Būna valandų, kai žmogus, draskomas didelių skausmų ir kančių, leidžia ilgas nakties valandas. Gyvenimo tikslas apsiniaukęs, jaučiamės lyg padžiuvęs stuobrys nykioje plynėje, tamsios pasaulio gūdumos siaučiami. Su skausmu veržiasi iš mūsų lūpų Goethės žodžiai:

Tu, kurs iš dangaus esi,
Sopulius visus nutildai,
Dvigubai nuvargusį
Gaivesčiu gausiausiai pildai.

Ir visdėlto ilgesys maudžia krūtinę ir veržiasi Vydūno žodžiai iš "Žvaigždžių Takų":

— Tu mano sielos ilgesys!
Kaip aš tavęs apleistas
ir valandėlę dar gyvent galėčiau!
Toli aš vargdams keliavau.
Kaitros ir speigo pyksmai
Nuilsusį be gailesčio kankino.

Kai nuostabioji Daiva savo švelniom rankom paliečia galvą ir jaunystė su saule ir žiedais nusišypso, džiaugsmas ir palaima užpildo visų. Tyliai prataria lotoso žiedas, geriu saulės šviesą, išgirstu švelnų gėlių šnabždėsį, malonus čiobrelių kvapas užpildo krūtinę, o didingoji saulė nuostabiai šypsosi iš kiekvieno rasos lašelio, iš kiekvienos gėlės taurelės. Tada prabyla Putinas tokią valandą:

— Su pirmuoju pavasario saulės šypsniu
Tu kaip laimės svaja į mane atskridai, —
Ir dabar, kaip tyloj tavo vardą miniu,
vis man juokiasi saulė ir kvepia žiedai.

Daugiau šviesos ir gyvybės trokšta širdis. Pasaulis pilnas nuostabių dalykų. O kokia nuostabi ir slėpinių pilna žmogaus širdis. Iš visur, visada žvelgia nuostabūs pasauliai ir kelia mus dvasios sparnai aukštyn!

Jaunystė tolsta, bet dažnai dar širdis sunerimsta ir gilūs jausmai užplūsta dvasią. Jos aidas atskrieja didžiojo Lietuvos ir Prancūzijos poeto Milašiaus ketureiliu:

— Ir mano audringa siela ir mano nurimusi širdis
Nusidažo meile, tartum paskutinis debesėlis,
Užsnūdęs gražaus nurimusio dangaus prieglobstyje.
Universalinė Meilė džiaugsmingai sruvena
Ašaromis ant mano veido, saule ant mano rankų.

KAZYS BRADŪNAS MELB-ne

Liepos 4 d. M.K. Čiurlionio Diskusijų Klubas turėjo neeilinę popietę Krausų namuose, Maribyrnonge. Jon susirinko 35 klubo nariai ir jų bičiuliai — svečiai. Pažymėtina, kad jaunimas buvo gerai atstovaujamas, jo dalyvavo pilnas tuzinas.

Popietė pradėta muziko Bruno Markaičio sonata. Po jos Antanas Krausas čiurlioniečių vardu pasveikino vieną iš klubo steigėjų dail. Adolfą Vaičaitį, švenčiantį 50 metų amžiaus sukaktį. Savo žodyje jis pabrėžė Jubiliato labai teigiamą savybę, būtent bendruomeniškumą. Dail. Vaičaitis gyvena nevien kūrybos pasauly, bet ir aktingai dalyvauja visuomeninėje ir kultūrinėje veikloje. Apibūdinus jubiliatą kaip aukštos kultūros, nuoširdžią ir jautrią asmenybę, buvo perskaityta ALB Krašto Valdybos pirm. S. Narušio ir sekretoriaus V. Patašiaus sveikinimas. Įžanginė dalis baigta čiurlioniečių dovanos — puošnaus leidinio apie Indijos meną įteikimu bei tradiciniu "Ilgiausių Metų" sugiedojimu. Sukaktuvininkas dail. A. Vaičaitis jautriu padėkos žodžiu atsiliepė į sveikinimus.

Pačią popietės programą paruošė ir pravedė pats sukaktuvininkas dail. A. Vaičaitis. Įžangoje jis pasisakė apie poetą ir poeziją šiais žodžiais:

"Poetas eilėraščiais išsako, ką jis jaučia, kas jį kankina ir išryškina laiko nuotaikas, kuriame jis gyvena. Poetiškos kalbos žodžiai yra jungiami ir harmonizuojami į nepakeičiamą ir nedalomą ritmą. Mintys išryškėja poeto išgyvenimuose ir vaizduotės turtingume. Poeto vidinė jėga išsiskiria iš kitų žmonių vaizdų įvairumu, todėl pasisakymai eilėmis plačiai aprėpia praeitį, dabartį ir ateitį. Bradūno poezija, kaip ir kitų lietuvių poetų kūryba, yra labai artima mums. Savosios kalbos grožis, išgyventų vaizdų atspindys eilėraščiuose yra mums savas ir lengvai suprantamas. Gerai pastebėtas Bradūno vėlesniame eilėraščių rinkinyje "SIDABRINĖS KAMANOS" jo kūrybos brandumas ir ramus bei tiesus kelias. Poeto vaizduotė gaivinasi lietuvių tautos senove, "kurios neišplovė nei laikas, nei vanduo!"

Bradūnas jaučia lojalumą Dieviškai jėgai, kuri nėra įsprausta į negyvosios tiesos dogmų ratą, bet buvo gyva ir mūsų protėvių pagonių širdyse.

Gimtosios žemės ilgesys poeto mąstyme begaliniai stiprus ir kaip "peršautas šuo svajoja paskutinę valandą nubėgti ir atsigulti prie tuščių namų slenksčio".

Palikę kasdienines kalbas ir rūpesčius, valandai susikaupkim ir pasikalusykime mūsų poeto Kazio Bradūno pasisakymą apie mūsų atmintyje giliai įrėžtą tragišką praeitį ir sunkų savosios žemės ilgesį".

Su giliu įsijautimu A. Vaičaitis paskaitė 28 Kazio Bradūno parinktus eilėraščius. Intarpuose eilėraščiai buvo palydėti mūsų liaudies instrumentų, kanklių ir lumzdelių, muzika, kurią sugebančiai išpildė p. Ieva Didžytė ir A. Gabas. Kazio Bradūno poezija, nuotikaingai A. Vaičaičio paskaityta, nuotaikingai kanklių ir lumzdelių muzikos palydėta, sudarė ypatingai pakilią nuotaiką, atgaivinusią širdį ir dvasią. Nukilome ten, kur "vėsioje, begalinėje šiaurėje tėviškės sodai šlama, kur žvaigždės virš protėvių namo klausosi žemės dainos".

Sukaktuvininkas A. Vaičaitis ne tik atgaivino mus Kazio Bradūno poezija, b etpastiprino ir kūną įvairiais užkandžiais, kepsniais ir gėrimais. Prie kavos puoduko ilgai dar pasėdėta ir nuoširdžiai pasikalbėta įvairiom temom.

A. Krausas

PREMIJOS LIETUVOJE

Švęsdami 25 Lietuvos pavergimo metines, Maskvos statytiniai Lietuvoje stengėsi visus parengimus padaryti kuo iškilmingesnius. Vilniuje buvo suruoštos trys dailės parodos, vyriausybės posėdis, dainų ir šokių festivalis su prieš tai vykusiomis atskirų vienetų varžybomis, paskirtos stambios premijos už mokslo, technikos, literatūros ir meno darbus, daugeliui asmenų įteikti "Pergalės 1941 — 1945 metų Didžiajame Tėvynės kare dvidešimtmečio" medaliai ir t.t. Neišvengė tų prievartinių iškilmių ir antraeiliai Lietuvos miestai ir net rajoniniai miesteliai.

7 "respublikinės" premijos paskirtos už literatūros ir meno darbus:

J. Avyžiui už romaną "Kaimas kryžkelėje" — 2.500 rb.

M. Mironaitei už sukurtus vaidmenis teatre, radijuje ir koncertinę veiklą — 2.500 rb.

Valstybiniam styginiam kvartetui už aukštą meninį lygį ir kitus nuopelnus — 2.500 rb.

A. Gudaičiui už keturis portretus ir Lietuvos peizažų ciklus — 1.500 rb.

S. Krasauskui už iliustracijas Just. Marcinkevičiaus knygai "Kraujas ir pelenai" ir E. Mieželaičio "Žmogaus" — 1.500 rb.

J. Lingiui už kūrybinę veiklą, vystant lietuvių choreografiją — 1.500 rb.

Alf. Maldoniui už eilėraščių knygą "Saulėti lietūs" — 1.500 rb.

Režisieriui J. Miltiniui už V. Šekspyro tragedijos "Makbeto" ir M. Šolochovo romano "Pakeltos velėnos" inscenizacijos pastatymus Panevėžio dramos teatre — 1.500 rb.

Iš viso paskirta 14 premijų. (E.)

DANTEI 700 METŲ

Dantė Alighieri gimė Florencijoje 1265 m., mirė gi Ravenoje 1321 m. Tai lūžio laikas Italijoje iš viduramžių į ankstyvąjį renesansą. Dantė čia lyg tas skiriamasis stulpas ne tik Italijoje, bet ir visoje naujųjų laikų Europoje su sekuliarizacijos mintimi, su patyrimo reikšmės iškėlimu prieš autoritetą ir dogmatizmą, su žmogaus individualybės susivokimu, su humanistine idėja, su nacionalinės vertybės apraiška. Dantė juk buvo tas, kuris sulaužydamas tradiciją su didžiulės apimties veikalu — Dieviškąja Komedija praskynė kelią grožinei literatūrai į tautines kalbas, t.y. pakeitė lotynų kalbą, tuo padarydamas literatūrą prieinamą ne tik išrinktiesiems, bet ir platesniems tautos sluogsniams. Dar žymiai daugiau: sukūrė jis veikalą, kuris pasirinkęs tautinę formą, net tam tikru atžvilgiu ir turinį, įveikė tautines ir laiko ribas, virsdamas turtu visų kultūrinių tautų ir, kaip matome, tverdamas šimtmečius ir tversiąs greta Homero nepamirštamai. Jei Tomo Akviniečio "Summa Theologica" yra išreiškusi visą viduramžių teologinę-filosofinę mintį lotyniškai prozos kalba, tai Dantės "Divina Commedia" tą padarė itališkai eiliuota grožine forma, augščiausio meno plastiniais monumentaliniais vaizdais. Tik jau su naujųjų laikų gaida: nekrikšto vadovo Vergilijaus lydimas, kas apreikšta ir teologų mokyta, žmogus pats žengia patirti į sferas anapus grabo. Siekia žmogus, nors ir negalimo. Viduramžių transcendentiniam krikščioniškam pasaulėvaizdžiui piešinio reikėjo laukti iki Dantės. Evangelijos tik užuominomis prasitaria apie dangų ir pragarą, šv. Augustinas tik abstraktiškai sąvokauja apie angelų karalystę danguje (De Civitate Dei). Kas šiandien vaizdais krikšionių bažnyčiose ir populiarioje religinėje literatūroje kalbama apie gyvenimą po mirties, apie ką teologai net traktatus rašo, tai vis pasiskolintai iš Dantės. Galima jis palyginti su Michelangelio genijumi, aiškiausiai prabilusiu šv. Petro ir Povilo garbei kūriniu Romoje, ypač Sikstinos koplyčios freskais.

Apie Dantės "Dieviškąją Komodiją" išsitaria Jakob Burckardt, šveicarų istorikas: "Jos pagrindas ir idėja priklauso viduramžiui ir prakalba į mus tik istoriškai, tačiau yra pradžia moderniosios kūrybos dėl turtingumo augštos plastinės išraiškos jėgos ir pavaizdavimo dvasinės apraiškos įvairiose pakopose ir visaip keičiantis", Knaurs, Geschichte der Weltliteratur, p. 263.

Iš Dantės biografijos, ypač apie jaunystės laikus, nedaug težinoma. Net enciklopedijose paduodamos abejotinos vertės žinios. Ir šiemet, švenčiant 700 metų gimtadienį, nėra ženklų, kad tuo reikalu pasirodytų naujų duomenų. Anglų kalboje šiais metais geriausias veikalas atspaustas J.A.V. — Dante, Thomas G. Bergin, Orion Press.

Gimęs ano meto miestinėje Florencijos valstijoje, anksti netekęs tėvų, Dantė yra sugebėjęs kažkaip pasisavinti beveik visą viduramžių žinojimą ir pasidaryti vienas didžiausių to meto eruditų. Jau prieš jį Sicilijoje buvo imta eiliuoti tautine italų Sicilijos tarme. Italų kalba rašė savo himnus gamtai ir šv. Pranas Asižietis. Tą kelią buvo pralaužusi prancūziškai Provanso poezija. Tačiau Dantė buvo tas, kas atvedė tautinę italų kalbą, toskanijos tarmėje, į literatūros barą ir nuvainikavo lotynų kaip tarptautinę rašto išraiškos priemonę.

Dar jaunas Dantė buvo vienas kelių miestinės Florencijos valstijos valdžios augštųjų pareigūnų. Kilus susikirtimui popežiaus su imperatoriumi, Dantė stojo pastarojo pusėje. Už tai jam teko nukentėti ir bėgti iš Florencijos. Už akių buvo jis nuteistas mirčiai, vėliau amnestuotas, bet niekad nesutikęs nusilenkti ir likęs iki mirčiai tremtyje. Tikriausiai labai gerai, nes Dantė politikas ir administratorius niekad nebūtų sugebėjęs parašyti "Dieviškosios Komedijos", dėl kurios pasaulyje jis teprisimenamas.

Dantė yra parašęs dar jaunystėje apie savo pirmąją meilę poemą "La Vita Nuova". Savo politines pažiūras yra išdėstęs traktate "De Monarchia". "Divina Commedia" yra jo pats svarbiausias veikalas, parašytas trieiliais posmais — tercinomis, vienos įžanginės giesmės ir po 33 giesmes kiekvienai daliai — pragarui, skaistyklai, dangui, kiekvienoj giesmėj 142 eilutės. Pragaras sukurtas iš priegario, kur laikosi visi ir gerieji prieškrikščioniškieji mirusieji, tarp jų ir Virgilijus, pats pragaras devynių ratų, skaistykla septynių pakopų (pagal septynias didžiąsias nuodėmes), o dangus devynių sferų, kur paskutiniojoj šventoji Trejybė. Dieviškoji Komedija lyg didžiulė piramidė — paminklas viduramžiams. Visoje jos statyboje mistinis 3 skaičius.

DANTĖ ALIGHIERI

LA VITA NUOVA

Ir kai apie gyvenimą, tą trapų
Ir greit praeinantį, ėmiau mąstyti,
Pravirko Meilė, kur širdy buvojo;
Ir mano siela taip suskaudus tapo,
Jog dūsaudamas sau ėmiau sakyti:
Numirs ir ta, kurią širdy globoji.
Nusiminiau ,supratęs tą pavojų,
Taip, jog užmerkiau tuoj akis sunkiąsias,
Ir ant gyvybės dvasios
Nusiminimui kritus, ji pradingo;
Ir kai nesąmoningai,
Be supratimo, sąryšio klajojau,
Mačiau, kaip moterys pradėjo niršti
Ir šaukė man: Tu miršti jau, tu miršti.

Kiek kartų pagalvojau prisiminęs,
Kad jau nebematysiu
Aš tosios, dėl kurios širdis nerimo,
Išsprūsta skausmo aidas iš krūtinės
Dėl to prisiminimo:
Ak, siela, ar ilgai dar gaiši ir svarstysi?
Nes kiek kančių dar nešiu, atlaikysiu
Pasaulio takuose, kurie apkartę,
Man kelia vien tik baimės pilną mintį.
Turiu tad prisiminti
Aš Mirtį — ramų poilsį — ir tarti:
Ateik mano kentėjime padėti!
Ir mirštančiam turiu net pavydėti.

vertė A. Tyruolis

AMERIKIEČIŲ SPAUDA APIE V. KRĖVĘ

"King Features Syndicate", bendrovė aprūpinanti laikraščius nuotraukomis ir straipsniais, išsiuntinėjo JAV laikraščiams **Vinco Krėvės** knygos **"Temptation"** recenziją. Plačioje recenzijoje knyga labai gerai įvertinama. Kadangi iš šios bendrovės žinias ima, gal būt, tūkstančiai laikraščių, tai recenziją ištisai arba sutrumpinę išspausdino eilė JAV laikraščių.

Recenzijos autorius Andre Michalopoulos duoda žinių iš V. Krėvės biografijos ir teigia, kad "Temptation" yra daugiau negu romanas ar puikiai (beautifully) parašytas literatūrinis kūrinys, tai esanti studija apie komunistinius metodus, kuriuos Krėvė puikiai pažino, kaip buvęs Lietuvos užsienių reikalų ministeris. Autorius recenziją baigia sakiniu: "The Temptatinion yra labai įspūdinga ir svarbi knyga".

Ištraukas iš tos knygos skelbiame M.P. atkarpoje.

Mokyklos Lietuvoje

Lietuvoje šiuo metu veikia 11 valstybinių aukštų mokslo institucijų: Vilniaus universitetas, Kauno politechnikos institutas, Kauno medicinos institutas, Žemės ūkio akademija, Veterinarijos akademija, Kūno kultūros institutas, Konservatorija, Dailės institutas (meno mokykla), Vilniaus pedagoginis institutas, Šiaulių pedagoginis institutas, Prekybos institutas. Be to dar privati Kunigų seminarija Kaune.

Visose augštosiose mokslo institucijose yra dieninis kursas, vakarinis ir korespondencinis — neakivaizdinis. Praeitais mokslo metais studentų (įskaitant ir neakivaizdinius) buvo 38.000. Baigė tais metais 3.700.

Jeigu pamiršai apsimokėti Mūsų Pastogės prenumeratą vakar, apmokėk ją šiandien!

Mantas

KELIONĖ SU DANTE

Naktį išėjom pasivaikščiot su Dante
be kompasų ir rađarų.
Bėgo dangum mėnulis, Veneros atsikratęs,
toks pablyškęs —
slapstės už debesų.

Pragaran palydėt pasisiūlė pats Liuciferis, —
Kainas pavaduojąs jį, esąs apylaisvis, —
Stigą perplaukėm laivu,
viltį palikę kvailiams dovanų
ir dėl kartų dar būsimų.

Devintajam rate
ilsėjos Kasijus, Brutas ir Judas:
padėjėjų mat naujų,
Dantei visai nepažįstamų.
Kraujais pasruvę kramtė galvas, bet kitų —
idėjos priešų ir valdžių.
Mokslas stalinizmo įvestas velniams,
klausyt jo tenka ir žemės viešpačiams.
Tai drausmei palaikyt valdijoj tamsos,
sukilus numalšint iš pat pradžios.
Vadovo geresnio ir būt negali
už Džiugasvilį ir čia visagalį.

Pragaro karalijos angos gale
atsisveikino mūs vadas su šypsnele.
Toliau keliavom jau vieni du
skaistyklos prieangiu,
be palydovų velnių ir angelų.
Dantei čia būta daug draugų,
ir pats jis tebeprisilaikė čia:
"Tai vis dėl Bonifaco,
juodųjų gibelinų vado pačio!" —
pakuždėjo man į ausį paslapčia.
Atradimai nauji buvo pasiekę ir vietą šią:
atomų skaldomoj krosny
vanojos vėlės lyg pirty,
fanatikai tarp jų pačiam prieky.

Dangun pasiimt neatėjo Beatričė;
veltui stovinėjom ties portalu,
negavom atsakymo nei į paklausimą raštu.
Nauja tvarka įvedama ir čia:
paskubomis, paslapčia
turėjęs Petras perduot valdžią,
bylas visas gyvų ir mirusių.
Taryba stojo vieton jo
tvarkyt reikalo įeinamo.

Sąmišy
įsakymai nauji,
ir laukiančių eilė didi.
Taryba abejoja dar vis,
svarsto raštų mintis
reformatų kelių,
Kalvino ir kitų —
dėl ramybės šventos
ir Maskvos įtakos.
Abraomas tai seniai
sėdi dešinėj tenai!
Bet kur dėti jo ainiai
ir Alacho pranašai?
Kraipo galvas seni
ir arkangelai keli:
pašauktų apsčiai,
išrinktų gi mažai.
O už durų minia
nekantrauja, žinia.
Agitatoriams dirva
maištą kelt kaip tik ta.

Klausia Dantė savos,
jojo bylos senos.
Nieko gero dėl jos: —
"Rėmei, ponuli, monarchiją,
danguj, drauguži, anarchija!"

Nesakiau, maestro, anuomet Florencijoj: —
bėk nuo partijų kovų
mesk tas knygas tų eilių
bei komedijų lakių!
Tad nebūtų ir bėdų.

Prausias saulė už krūmelio,
mudu žengiam per laukus.
Dantė žvalgos to takelio,
kursai veda į namus
Virst šešėliu Alighieri,
nykst tarp ryto jis rūkų.
Lieku vienas tarp vilkų,
svečias žemėj aš vaikų.
Kur man eiti, kelią rasti,
klaikumoj nepasimesti?

VINCAS KRĖVĖ

PAGUNDA

— Nesijuok tamsta, aš kalbu visai rimtai, — vėl apsidairė Ždanovskis. — Nei vienas mūsų atsakingų pareigūnų neturi teisės reikšti nuomonės, kai jis kalba partijos vardu, kol ji nėra aprobuota partijos vadovybės viršūnių "in gremio". Todėl tos rūšies kalbos ar straipsniai yra gaminami tam tikros komisijos, kuri aptaria kiekvieną sakinį, kiekvieną išsireiškimą. Jos atliktas darbas dar kartą patikrinamas viršūnių ir tuomet skelbiamas viešumai, "ex cathedra", kaip tamsta sakai. O kas sako, kieno vardu skelbiama ar spausdinama, visai nesvarbu. Šiuo atveju draugas Stalinas yra labai patogus žmogus. Pirmiausia jis nemėgsta kalbėti viešai dėl savo gruziniškos tarsenos, nuo kurios atsipalaiduoti negali, nors labai stengiasi. Todėl dažniausiai, ką partija turi pareikšti, skelbiama jo vardu per spaudą, vadinasi, atkrinta pavojus nukrypti nuo direktyvų. Antra, jei yra jam reikalas pačiam pasakyti kalbą, pavyzdžiui partijos delegatų suvažiavimo metu, jis labai sąžiningai viską iškala atmintinai; ir, trečia, visuomet giliausiai tiki tuo, kas jam įkalama į galvą. Dabar gali tamsta patsai prieiti išvados, kad nėra mažiausio pavojaus Stalinui suklysti ir pakenkti savo, kaip neklaidingo popiežiaus autoritetui, — nusijuokė Ždanovskis, baigdamas savo išvedžiojimus.

— Tamsta esi taip atviras man, jog manau, neužgausiu jūsų tiesiog paklausęs, kaip turiu suprasti jūsų žodžius apie Staliną? — įbedęs akis į šeimininko veidą, kalba Lemain. — Jūsų nuomone, Stalinas ne tik nėra genialus, kaip jį visi garbina, bet net nepasižymi gilesniu, mandagiai išsireiškus, protu. Ar tap jus suprasti?

— O ne, to nepasakysiu. Dideliu protu draugas Stalinas tikrai nepasižymi; yra mūsų tarpe daug protingesnių ir gabesnių už jį. Bet savo gudrumu jis visus mus prašoka. O tamsta, ponas Lemain, patsai supranti, kad politinėje veikloje gudrumas daugiau reiškia, negu protas.

— Vadinasi, draugas Stalinas moka apgauti kiekvieną, su kuo turi reikalo, — pastebėjo Lemain. — Manau, nesunku apgauti, kai žmogus neturi pagarbos nei sau, nei savo žodžiui...

— Nesuprantu gerai, ką tamsta turi galvoje? — apsimetė Žadanovskis.

— Sutartis, kurių draugas Stalinas nesilaiko. Teherano, Jaltos, Potsdamo...

— Čia ne jo kaltė, bet visų partijos viršūnių, kurios vadovauja sąjunginei užsienio politikai. Kvaila būtų laikytis sutarčių, kurios nenaudingos arba jau tapo nenaudingomis; ne vieni mes tokių dėsnių laikomės. Šiuo atveju mes negabūs anglų amerikiečių mokiniai. Jie geriau sugeba apgaudinėti. — vieną žadėti, o visai ko kito siekti; kalbėti apie tautų laisves, o galvoti tik apie dolerį...

Lemain, baigęs kavą, išsiėmė iš odinio portsigaro cigaretę.

— Gal tamsta mano pamėginsite, — pakiša jam savo auksinį portsigarą šeimininkas.

— Ačiū, — padėkojo Lemain atsakydamas ir užsirūkė savąją cigaretę.

Juo pasekė ir Žadanovskis.

— O kaip tamsta manytum, ar nebūtų gera, jei aš, pasinaudodamas tuo, ką man tamsta dabar pasakojai, paskelbčiau visa tai spaudoje? — leisdamas dūmų kamuolius pagąsdino šeimininką Lemain. — Tamsta juk žinai, kad esu korespondentas...

Žadanovskis giliai užsitraukė ir užgniaužė cigaretę.

— Nepatarčiau šiuo metu, — su rimta veido išraiška pareiškė. — Draugas Stalinas kerštingas, užsigavęs nedovanotų...

— Padaryčiau tai būdamas jau Prancūzijoje. Kas man galėtų atsitikti? — nusišypsojo Lemain, manydamas, kad nugąsdino šeimininką.

— Maža kas galėtų su tamsta atsitikti, — aiškina Žadanovskis. — Gal tamsta esi skaitęs, kad buvęs mūsų atstovas Bulgarijoje Raskolnikovas, senas komunistas, nepanorėjo grįžti, kai buvo šaukiamas Maskvon, nuvyko ir apsigyveno Italijoje. Jis panorėjo, kaip patsai pareiškė, demaskuoti Staliną, skelbdamas laikraščiuose straipsnius atvirų laiškų pavidalu. Suspėjo paskelbti tik vieną laišką — valgydamas restorane apsinuodijo ir mirė. Kitas, kažkoks Agabekovas, irgi nepanorėjo grįžti. Nutarė parduoti savo atsiminimus kažkokio laikraštuko redaktoriui Paryžiuje, paskyrė tuo reikalu pasimatymą kažkokioje smuklėje. Tuo metu ten susipešė apašų gauja, sako, dėl merginų ir ėmė vieni į kitus šaudyti. Nežinau, ar sužeidė kuris kurį, bet kvaila kulka pataikė visai nekaltam pašaliniam — ir Agabekovas buvo nudėtas vietoje. Nemanyk tamsta, kad čia savo pirštus bus prikišusi partija ar draugas Stalinas. Ne, nieko panašaus. Tik draugui Stalinui nepaprastai sekasi, kaip neteisėtai gimusiam! Pragariškai sekasi! Nesijuok tamsta — tikrai, niekam taip nesiseka, kaip jam. Nors jis Dievo nemėgsta ir nepripažįsta, bet rodos, kad patsai Dievas jį globoja.

— Manau, tamsta mane tik gąsdini, — nusijuokė Lemain, nors gerai suprato, kokiu tikslu jam visa tai pasakoja Žadanovskis.

Kad čia partija nebuvo prikišusi savo nagų, nepatikėjo.

— Gink, Dieve, ne! tvirtai paneigė šeimininkas. — Būtų nemandagu iš mano pusės...

— Savaime suprantama, kad aš to nepadarysiu, ką sakau, — leisdamas kamuolius dūmų ir lyg juos sekdamas kalbėjo Lemain, stengdamasis, kiek galima, ramiau. — Ne todėl, kad bijočiau draugo Stalino laimės, bet kad netektų ir tamstai patirti nemalonumų. Tai būtų labai nemandagus atsilyginimas už tamstos, drauge Žadanovski, nuoširdų atvirumą.

— Nemanau, kad tokiu atveju ištiktų mane nemalonumai, — užsidega Žadanovskis naują cigaretę. — Bet tamsta esi mūsų draugas ir, tikiuosi, būsi ateityje dar didesnis, o gal net palankus bendradarbis. Todėl nevertėtų pradėti mūsų susidraugavimo nuo panašių kivirčių...

— Kaip galėčiau su jumis bendradarbiauti, jei nesu komunistas, — atidžiai pažvelgė į šeimininką. — Esu senas keisti savo įsitikinimus.

— Ar tai reikia turėti komunistinius įsitikinimus, kad mums padėtumėte? — lyg nusistebėdamas pažvelgė dabar Žadanovskis į Lemainą. — Užtenka tik suprasti, kad senas buržuazinis kapitalistinis pasaulis jau atgyveno savo amžių ir atėjo laikas jį pakeisti tobulesne santvarka. Ar tamsta buvai caristinės santvarkos šalininkas, kada jai tarnavai? Juk ne, aš tai gerai žinau...

— Iš ko tamsta spėji, kad aš tarnavau caristinei santvarkai? — šiurkščiai lyg užsigavęs klausia Lemain.

— Mes visuomet viską žinom apie žmones, su kuriais tenka turėti reikalų, — palankiai nusišypsojo Žadanovskis. — Draugas buvai gimnazijos mokytojas Leningrade. Juk taip?...

Lemain pritariamai linktelėjo galva, atkreipdamas dėmesį, kad ir Žadanovskis dabar jį pavadino draugu.

— Kodėl gi draugas galėjai tarnauti caristinei santvarkai, būdamas sieloje jos priešu, o dabar negalėtute padėti kurti mums naują pasaulį varguomenės laimei?... Kaip socialistas, turėtute mūsų pastangoms pritarti.

— Nesuprantu, kodėl draugas prisispyręs mane įkalbinėji, — pažvelgia į jį Lemain. — Kam aš jums reikalingas?...

(Bus daugiau)

Aukos, darbai, aimanos

L. Barkus

Laikas nuo laiko praplaukia šio laikraščio puslapiais sriautas minčių gvildenančių aukos reikalą ir jos reikšmę savai bendruomenei. Pačios aukos reikalingumo negincijant tačiau kyla skirtingų nuomonių dėl aukos, ypač materialinės, telkimo priemonių. Šiuos reikalus gvildenant vertėtų vadovautis blaivaus realizmo ir skaidraus idealizmo samprata. Nevertėtų vienokiam ar kitokiam tų priemonių įgyvendinimo būdui prikergti šiurkštokus epitetus. Auka, kaipo tokia, suvestina į bendrą dvasinės, fizinės ir materialinės aukos sintezę, o gvildenant paskiros aukos rūšis nereikėtų vienas jų šiurkščiai paneigti kitas išaukštinant. Kuo šiandieną civilizuotame pasaulyje gyvendami džiaugiamės ir naudojamės yra plačia prasme suprastos aukos išdava. Todėl ir mūsų bendruomeninio gėrio siektina sutelktinėmis legalios aukos priemonėmis. Taip daroma visur ir visų, tad vargu ar verta ir mums kai kurių aukos būdų atsisakyti.

Prisiminę savoje tėvynėje atliktus platauș tautinio ir lokalinius paskirų organizacijų darbus įsitikinsime, kad jie buvo atlikti tik nedalomos aukos dėka. Prisikėlimo paminklinė bažnyčia Kaune išaugo visos lietuvių tautos solidarios aukos pasėkoje. Jos statybai per eilę metų buvo renkamos aukos perkant vadinamas "Plytas". (Vienas litas simboliškas atitiko vieną plytą tos bažnyčios statybai). Tokios pat aukos remiami išaugo Lietuvos Šaulių Sąjungos centriniai namai Kaune ir kitose Lietuvos vietovėse. (Vien tik 1940 m. Šaulių S-gai buvo surinkta apie 900.000 litų aukų). Pažangos, Ateitininkų, Neo-lituanų rūmai Kaune ne be aukų pagalbos buvo pastatyti. Lietuvių Tautininkų Fondas, (jo virš 90.000 litų kapitalą 1940 m. pabaigoje konfiskavo bolševikai). Ateitininkų susišelpimo Fondas ir visa eilė kitų smulkių visuomenės reikšmingų organizacijų aukomis buvo išlaikoma. Aukos buvo renkamos nepadrikai, kaip kartais čia išeivijoje pasitaiko, bet gerai organizuotai ir sistematingai.

O čia, australų visuomenėje ar apseinama be aukų? Net tokioms institucijoms, kaip ligoninėms, meno bei kultūros centrams, širdies bei vėžio ligų tyrimo institutams lėšos, atrodo, turėtų būti skiriamos iš valstybės iždo, šalia to tačiau renkamos ir iš visuomenės. Suminėtinas dar viešas aukų rinkimas nukentėjusiems nuo gaisrų, potvynių ir visa eilė kitų atvėjų. Aukodami visiems šiems reikalams svarais ar šilingais neburnojame, nes suprantame, kad žmogus privalo būti socialus vietos interesų ir kito žmogaus, savo kaimyno, atžvilgiu. Kada tik pradedama kalbėti apie vienokią ar kitokią auką savos tautinės bendruomenės reikalams prasiveržia aibės nepasitenkinimų, siūlomų receptų ir visa to rezutlate, be reikiamos pasekmės, liekame aimanuodami ir kaltininkų ieškodami. Tuo ir mūsų viešai deklaruojamas tautinis idealizmas.

Nuoširdžiai į reikalus žiūrint atrodytų, kad visos paskutiniu metu mūsų spaudoje iškeltos lėšų telkimo priemonės yra tinkamos ir vykdytinos, tik gaila, kad tų vykdytojų stokojama. Teisingai užsimenama: "...duosni lietuvio ranka dar atranda aukai grašių, bet jau niekas nebenori jų aukų rinkti."

Greta daugelio aukos formų, minėtuose pasisakymuose įrikiuota ir ekonominio faktoriaus reikšmė materialės aukos pagelbinėje talkoje.

Kaip kitos lėšų telkimo priemonės taip ir ši, paskutinioji, aukoms reikalingų išteklių parūpinimo funkcija mūsuose reikiamai neįvertinama. Sakoma, kad "Melbourno bankelis jau pirmuosius grūdelius padėjo į tautos aruodą." Jei mes būtumėm akylesni ir rūpestingesni buvę, tas bendruomenės aruodas per keturių metų bankelio veiklos laikotarpį būtų buvęs daug sklidinesnis. Jei visi melbourniškiai lietuviai būtų įstoję bankelio nariais ir pasinaudoję vien tik jo suteiktu nariams patarnavimu gaunant 22½% turto nuo gaisro draudimo nuolaidos, be jokio darbo, rizikos ir įsipareigojimo, tas aruodas būtų papilnėjęs. Daleiskime, kad melbourniškiai lietuviai per metus sumoka už įvairius draudimus nuo gaisro ir kita £2000. — Pasinaudodami bankelio patarnavimu gauti 22½% nuolaidos jie sutaupytų £450.- metams; ši nuolaida kartodamasi kiekvienais sekančiais metais proporcingai didėtų. Tad užuot tokią apčiuopiamą pinigų sumą atidavus kam kitam (kitai ne bankelio rekomenduojamai draudimo įstaigai) atiduokime ją savos bendruomenės lietuviškam reikalui. Kodėl mes taip nedarome tik patys sau galime atsakyti.

Nebekartojant jau keliais atvėjais šiame laikraštyje užsimintų panašių minčių, tenka apgailestauti, kad mes vien tik kalbame ir dejuojame, o ką nors realaus bendruomenei dirbti vengiame.

Lietuvoje

OKUP. LIETUVOJE PASIRODĖ KOLORADO VABALAS

1964 m. kolorado vabalai masiškai atskrido į Lenkijos pasienio rajonus, o antroje šių metų birželio mėnesio pusėje daug šių kenkėjų atnešė Baltijos jūros bangos į visą Lietuvos pajūrį. Kolchozų, sovchozų ir kitų valstybinių ūkių vadovams įsakyta organizuoti rūpestingą visų bulvių ir pamidorų pasėlių patikrinimą.

Pirmą kartą kolorado vabalas Lietuvoje pasirodė 1956 metais, bet jis buvo greitai sunaikintas.

(E)

LIETUVIO FILMAS FESTIVALYJE MASKVOJE

Sovietinio Valstybinio Kinematografijos Instituto režisūros fakulteto stud. A. Griškevičiaus kursinis darbas įtrauktas į ketvirto Maskvos tarptautinio kino festivalio programą. 20 minučių spalvota kino juosta "Saulės pasakos" — poetiškas pasakojimas apie geriausius lietuvių dailininkų vitražus — bus parodyta trumpametražinių filmų konkurse. (E)

NEWCASTLE ATEITININKAI

Liepos 11 d. Newcastelyje, ateitininkiškąjį įžodį davusios lietuvaitės. Iš kairės: Zita Gasparonytė, Renatė Jazbutytė, Danutė Skuodaitė ir Benigna Zakarauskaitė. Už jų at-kė sendraugė Jadvyga Burokienė, kuri prisegė žalias rūtas.

Ateitininkiškąjį įžodį šv. Lauryno bažnyčioje priėmė At-kų Federacijos įgaliotinis Tėvas J. Borevičius S.J. misijų proga.

MURRAY'S

HEALTH FOOD STORES
646 George St., Sydney, Australia
(Kampas Liverpool St.)
TEL.: 26 1768
(ANKSČIAU IŠ KINGS CROSS, SYDNEY)

JEIGU JŪS TURITE GIMINIŲ LIETUVOJE, tai jie tikrai gaus Jūsų siuntinį nieko neprimokėdami, jei siųsite jį tik per visiems gerai žinomą ir rekomenduotiną firmą: MURRAY'S HEALTH FOOD STORES, kuri paskutiniuosius 15 metų turi kontaktą su Vnesposyltorg'u Maskvoje. Nesiduokite klaidinami kitų skelbimų.

15 metų mūsų darbo ir patyrimo siunčiant siuntinius galutinai įrodė, kad su tikslumu ir geram stovyje JŪSŲ siuntinys gaunama jūsų giminių pilnoje tvarkoje.

Mūsų firma — MURRAY'S HEALTH FOOD STORES — dar nei vieno siuntinio nepražudė per visą 15 metų, nes Jūsų siuntinys yra dviguba verte apdraustas nuo galimo žuvimo, ir mes pilnai garantuojame Jūsų siuntinį iki to laiko, kol jį gauna Jūsų giminės.

Jūsų siuntinys pasiekia gavėją paprastu paštu per 2 mėnesius (maždaug), o Jūsų oro paštu siųstas siuntinys pasiekia per 12 dienų.

SIUNTĖJŲ DĖMESIUI

Dabar jūs galite pirkti sovietų gamybos prekių, kaip automobilių, motociklų, skuterių, dviračių, padangų, televizijų, radijų, radiogramų, pianinų, akordeonų, šaldytuvų, skalbimo ir siuvimo mašinų, foto aparatų, medžioklinių šautuvų, laikrodžių, kilimų, batų ir kitų eksporto kainomis, kurias nustato Vnesposyltorg'as. Jokių kitų primokėjimų. Pristatome per 10 — 30 dienų.

REGISTRUOTI SKYRIAI:

ADELAIDE, S.A.: MURRAY'S HEALTH FOOD STORES, 82 Avro Ave., Hendon, S.A. Tel.: 45-6629.
CABRAMATTA: MURRAY'S HEALTH FOOD STORES, 143 Cabramatta Rd. Tel.: UB 2082.
PARRAMATTA: MURRAY'S HEALTH FOOD STORES, 293 Church St. Tel.: 635-9728.
BANKSTOWN: MURRAY'S HEALTH FOOD STORES, 5 Kitchener Pde. Tel.: UY 8089.
NEWCASTLE: MURRAY'S HEALTH FOOD STORES, 557 Hunter St. Tel.: B 3596.
NEWCASTLE: MURRAY'S HEALTH FOOD STORES, 93 Northumberland St., Wickham. Tel.: 61-5180.
MELBOURNE, VIC: MURRAY'S HEALTH FOOD STORES, 94 Elizabeth St. Tel.: 63-8498.
PERTH, W.A.: MURRAY'S HEALTH FOOD STORES, 229 Newcastle St. Tel.: BA 7842.

NAUJI LEIDINIAI

N.E. Sūduvis. **Vienų vieni.** Dvidešimt penkerių metų rezistencijoje. Išleido Į Laisvę Fondas Lietuviškai Kultūrai Ugdyti. Kietais viršeliais 424 psl. Kaina 4 doleriai.

Tai yra lietuvių tautos po nepriklausomybės netekimo rezistencinių pastangų santraukinė apžvalga. Pradžioje trumpa istorinė lietuvių — rusų santykių apžvalga, toliau rezistencija prieš bolševikus, vokiečius ir vėl bolševikus jau po karo ir pagaliau lietuvių pastangos išeivijoje praplėšti tylos sieną ir parodyti pasauliui, kad kovojus už laisvę daugely vietų paliko priespauda. Knyga išleista ir vokiečių kalba. Kiekvienam lietuviui yra artimi mūsų tautos rezistenciniai faktai, nes mes visi buvome ir tebėsame rezistenciniame fronte.

Evangelijos Šviesa. Religinis laikraštis Nr. 2. Red. kun. K. Burbulys. Išeina kas antras mėnuo. Adresas: 656 West 35th St., Chicago, 16, U.S.A.

Vytautas Mačernis. **Poezija.** Redagavo Kazys Bradūnas, iliustracijos Pauliaus Augiaus. Didelio formato liuksusinis leidinys. Išleido Į Laisvę Fondas lietuviškai kultūrai remti. 2389 psl. Kaina keturi su puse dolerio.

Prieš dvidešimt metų Lietuvoje mirusio jauno poeto surinktoji kūryba. Mačernis yra vienas iš brandžiausių mūsų pokarinės kartos poetų, savo kūryboje davęs naują mūsų poezijai pakraipą ir idėją.

Daigeliai. Čikagos Aukštesniosios Lituanistinės Mokyklos moksleivių metraštis 1964-65 metų. 249 psl. Stambus ir gausiai iliustruotas leidinys, pačių mokinių prirašytas ir iliustruotas.

SVARSTYMAI...

(Atkelta iš psl. 2)

Nūnai mes jau turime septynis Australijos lietuvių tautinius namus (2 Sydnejuje, 2 Melbourne, 2 Adelaidėje ir 1 Geelonge) Vidutiniškai skaičiuojant kiekvienam iš minėtų namų esame suaukoję (skaitant piniginę auką ir darbą) po 8.000 svarų. Išeitų, tautinių namų statybai ir įrengimams investavome 56.000 svarų.

Per penkiolika metų mes aukojome įvairioms tautinėms organizacijoms ir tautinės kultūros paraiškoms (skautams, ateitininkams, sportininkams, savaitgalių mokykloms, savišalpinėms draugijoms, kartais mūsų menininkų premijoms, ir t.t.) paremti sprendžiant, kad šias aukas sumeta maždaug 3.000 aktyviųjų bendruomenės narių, kurių kiekvienas kasmet atiduoda šiems tikslams tik po vieną svarą, mes jau turėtume per penkiolika metų (3.000 X 15) 45.000 svarų.

Neskaitant čia kaip pilnutiniai gryna auka mūsų leidžiamų laikraščių prenumeratos ir lietuvių kunigų Australijoje šelpimas, kad jie galėtų skirti pilną laiką pastoracinei ir tautinei misijai. Tačiau kadangi ir šie pinigai išplaukia iš tautiečių kišenių, verta ir juos susumuoti. Dviem mūsų savaitraščiams išlaikyti sudedame kasmet po 8.000 svarų skaitant, kad kiekvienas jų turi po 1000 prenumeratorių. Išeitų, kad per 15 metų vien spaudai suaukojome 120.000 svarų.

Savų kunigų Australijoje mes turime 8. Kadangi mūsų kunigai nėra pilnai apmokami vietinės dvasinės vyriausybės, tai mes jiems aukojame liet. pamaldų metu apmokame mirimų, vedybų, krikštynų ir užsakytų mišių atvejus, be to dar, pagal lietuviškas tradicijas, kalėdmečiu aukojame ir po didesnes sumas. Kukliai skaičiuojant, atrodo nebūtų perdėta, teigiant, kad kasmet kiekvieną savo kunigą paremiame 1000 svarų auka. Tuo būdu religinio patarnavimo sąskaiton kasmet suaukojame 8.000 svarų, o per 15 metų — 120.000 svarų.

Aukojame dar ir daugeliu atsitiktinių atvejų. Jau kelis kartus rinkome aukas atvykstantiems iš Amerikos lietuviams dvasininkams jų kelionių sąskaitoms padengti. Gražią sumą sudėjome pernai Amerikos liet. krepšininkų rinktinei. Išimtis čia gal būtų didžiojo lietuvybės žadintojo Juozo Bačiūno apsilankymai, kuris ne tik kad neprašo mūsų aukų, bet gausiais šimtais paremia vienokias ar kitokias mūsų tautinės kultūros paraiškas.

Susumavus mūsų tautiniams ir religiniams reikalams skiriamas aukas per pastaruosius 15 metų mes esame savo kišenes aptuštinę maždaug 350.000 svarų sumai. Suma, kaip vėliau matysime, buvo reikšminga ir reikalinga, tačiau ar tikslūs jos surinkimo būdai ir ar tinkamas jos paskirstymas, panagrinėsime trečiojoj šio rašinio daly.

Komunistai apie Lietuvą

Kokių nesąmonių apie neprikląusomos Lietuvos gyvenimą ir vyravusią tvarką prirašo sovietinė Lietuvos spauda, matyti kad ir iš "Komjaunimo tiesos" įsivestų "Gyvų istorijos puslapių" skyrelių. Liepos 16 d. laidoje dienraštis, pateikęs tariamą vaizdą, kokio džiaugsmo buvo Lietuvos liaudis apimta rinkimų į vadinamąjį Liaudies Seimą metu, rašo:

"Visai kitoks vaizdas buvo smetoninio seimo rinkimo metu. Su noru balsuoti ėjo tik dvarininkai, buožės, fabrikantai, stambūs valdininkai, o liaudis prie urnų buvo varoma rimbu. (mūsų pabr. — E.) Kodėl? Todėl, kad smetoninio seimo atstovai atstovavo ne liaudžiai, o buržuazijos klasei... Slopinti kylantį liaudies judėjimą tas seimas išgalvojo policines priemones, kaip darbo stovyklas, kalėjimus, darbininkų persekiojimą, mušimą. Tas seimas galvojo, kaip eksploatuoti, skriausti liaudį".

Tur būt neatsiras okup. Lietuvoje ne tik komsomolco, bet ir pauglesnio pionieriaus, kuris patikėtų tomis nesąmonėmis. Nepriklausomybės laikais balsavimo prievolės mūsų krašte nebuvo, todėl niekas negalėjo būti ir nebuvo nei "rimbu" nei kitokiomis priemonėmis verčiamas balsuoti. "Rimbas" įvestas bolševikinės okupacijos metu. Jo pareigas eina tie patys komsomolcai, kurių laikraštis šmeižia nepriklausomą Lietuvą, ir kitokie agitatoriai, per rinkimus nepalieką ramybėje net nebepaeinančių senelių ir ligonių.

Nemažesnė nesamonė yra, kad smetoninis seimas išgalvojo darbo stovyklas, kalėjimus, darbininkų persekiojimą, mušimą. Kas išgalvojo darbo stovyklas, dar šiemet rašė Jugoslavijos prof. Mihajlo Mihajlov. Jis iš pačios Sovietų Sąjungos pernai parsivežtais duomenimis įrodė, kad tų stovyklų kūrėjas buvo ne Hitleris, kaip iki šiol visuotinai buvo priimta manyti, bet Leninas ir Stalinas. Už tai jis buvo paties Tito persekiotas ir teismo baustas. O dabar ,'Komjaunimo tiesa" skelbia iki šiol pasaulyje negirdėtą nesąmonę, jog darbo stovyklas išgalvojo smetoninis seimas.

O kas išgalvojo kalėjimus, sunku būtų ir bepasakyti. Jų pradžios reiktų ieškoti seniausiuose žmonijos amžiuose, nes nuo pat pasaulio atsiradimo vienas žmogus mėgino primesti savo valią kitam.

(E)

IDOMŪS FAKTAI

PARUOŠĖ B. WILSON

Amerikoje Chrysler kompanija pradėjo gaminti turbininius automobilius, kurių penkiasdešimtį paleido išbandymams po visą Ameriką. Šio tipo automobiliai neturi stūmoklių, nereikalingas vanduo ir jo aptarnavimas visu penktadaliu mažesnis, negu seno tipo automobilių.

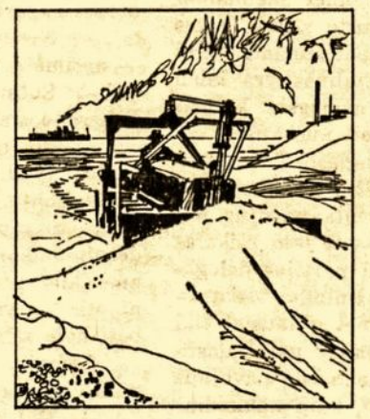

Kasmet tarp rugsėjo ir gruodžio mėnesių San Francisco įlankos pakraščiuose susemiama milijonai tonų druskos, kuri gaunama iš jūros suleidus vandenį į specialius tvenkinius ir vėliau saulėje išgarinamas. Ši sistema išgauti druską iš jūros vandens saulės pagalba užtrunka apie 5 — 6 metus ir yra pati didžiausia pasaulyje.

Amerikoje, kaip ir kitur pasaulyje miško gaisrai neša kasmet milžiniškus nuostolius. Tačiau Kalifornijoje miškuose sukeliami tyčia žmogaus kontroliuojami gaisrai vien tik dėl to, kad sekvojos giriose būtų išdeginami ir išnaikinti krūmai ir brūzgynai. Mat, sekvojos jaunuolynai duodasi lengvai nustelbiami krūmų.

SPORTAS

Redaguoja: Antanas Laukaitis
38 Cheltenham Rd., Croydon, N.S.W. Tel.: UJ 4898

KREPŠINIS EUROPOJE

VYT. GRYBAUSKAS

ISPANAI NUGALĖJO MASKVOS KOMANDĄ

Madrido Real nugali Maskvos Armijos komandą 16-64 ir laimi Europos taurės komandines varžybas. Pirmose rungtynėse Maskvoje rusai buvo laimėję 80-74, tačiau geresnis krepšių santykis nulėmė galutinę ispanų pergalę. Real komandoje žaidė du amerikiečiai, kurie su Rodriguez pagalba, buvo svarbiausi ispanų laimėjimo kaltininkai.

RUSIJA VĖL EUROPOS KREPŠINIO MEISTERIS

Ką tik pasibaigusiose Europos krepšinio pirmenybėse Rusijos krepšinio rinktinė nugalėjo Jugoslaviją 58-49 ir tuo pasiglemžė Europos meisterio titulą 8-tą kartą. Pati baigmė nebuvo gero lygio, nes kietas gynimas dominavo puolimą, ir daugumas gražesnių antpuolių būdavo užslopinti pačioje pradžioje. Nežiūrint to, įtemptas žaidimas ir neaiški pasekmė iki paskutinių minučių patenkino 15.000 maskviečių, susirinkusių Lenino stadijone. Rusijos rinktinės geriausi žaidėjai buvo Volnov Petrov, Travine ir Paulauskas. Naujasis milžinas Savandelize išstūmęs Krūminš, pasirodė daug judresnis ir su gera ateitimi.

TIBLISI IR MASKVA

Visos 16 komandų, kurios kvalifikavosi Europos krepšinio pirmenybėms buvo paskirstytos į dvi grupes. Abiejose grupėse buvo sužaidžiama taškų sistema t.y. kiekvienas su kiekvienu. Pirmoje grupėje, kuri rungtyniavo Tiblisi mieste, komandos išsirikiavo sekančiai: 1. Jugoslavija, nepralaimėjusi nei vienerių rungtynių, 2. Lenkija, 3. Graikija, 4. Bulgarija, 5. Ispanija, 6. Prancūzija, 7. Vak. Vokietija, 8. Švedija. Kitoje grupėje rungtynės vyko Maskvoje. Pirmoje vietoje be pralaimėjimo atsistojo Rusija, 2. Italija, 3. Čekoslovakija, 4. Izraelis, 5. Suomija, 6. Rumunija, 7. Rytų Vokietija ir 8. Vengrija.

Toliau atitinkamas vietas užėmusios komandos kryžmine tvarka žaidė tarp savęs išaiškinti galutinai kvalifikacijai. Visos rungtynės vyko Maskvoje. Tuo būdu pirmame pusfinalyje susitiko Rusija (pirmoji iš savo grupės) prieš Lenkiją (antroji iš kitos grupės). Kitame pusfinalyje — Jugoslavija stojo prieš Italiją. Pirmosios rungtynės buvo nepaprastai kietos ir įtemptos. Griežti teisėjai baudė be pasigailėjimo ir padalino 74 baudas. Po penkis žaidėjus iš abiejų komandų turėjo apleisti aikštę už baudas. Rusijos geresni pakaitai nulėmė galutinę pergalę 63-53.

Susitikimas tarp Italijos ir Jugoslavijos techniškai buvo žymiai geresnis ir žaidimas daug greitesnis. Laimei jugoslavu Kovac buvo nepaprastoje formoje ir su 32 taškais ištempė kuklią pergalę 83-82.

VIENI NUEINA, KITI ATEINA

Dėl titulo, kaip žinome, Rusija nugali Jugoslaviją, o dėl trečios vietos Lenkija lengvai nugali nusiminusius italus 86-70. Toliau dėl 5-tos vietos Bulgarija — Izraelis 63-51, dėl 7-tos vietos Čekoslovakija — Graikija 116-71, dėl 9-tos vietos Prancūzija — Rytų Vokietija 66-57, dėl 11-tos vietos Ispanija — Suomija 65-58, dėl 13-tos vietos Rumunija — Vak. Vokietija 74-63 ir dėl 15-tos vietos Vengrija įveikia Švediją 77-66. Tuo būdu galutinai komandos išsirikiavo sekančiai: 1. Rusija, 2. Jugoslavija, 3. Lenkija, 4. Italija, 5. Bulgarija, 6. Izraelis, 7. Čekoslovakija, 8. Graikija, 9. Prancūzija, 10. R. Vokietija, 11. Ispanija, 12. Suomija, 13. Rumunija, 14. V Vokietija, 15. Vengrija ir 16. Švedija. Iš šios rikiuotės matome, kad pirmosios 4 komandos patvirtino savo ankstyvesnius pasirodymus pasaulio pirmenybėse ir olimpiadoje ir savo reputaciją, ypač Italija iš Tokijo grįžusi su 5-ta vieta, puikiai apgynė. Čekoslovakija ir Prancūzija tebepergyvena krizę ir iš buvusių tvirtovių dabar vos eilines komandas besulipdo. Bolgiausia tačiau su Vengrija, kuri atsidūrė 15-toje vietoje ir kur krepšinio nuosmūkis jau spėjo iššaukti valdžios dėmesį. Iš naujų veidų stebėtinai puikiai pasirodė Izraelis, iškopęs net į 6-tą vietą, ir Graikija į 8-tą vietą. Šios pergalės prieš Prancūziją buvo didžiausias pirmenybių siurprizas.

Sekančios Europos krepšinio pirmenybės įvyks 1967 metais Helsinkio mieste. Joms jau automatiškai kvalifikavosi pirmosios 6 šių pirmenybių komandos, Prie jų prisideda Suomija, kaip rengėja, o likusios 9 turės rungtynių keliu kvalifikuotis.

EUROPOS KREPŠINIO RINKTINĖ

Kaip ir pereitais metais, taip ir šiemet Europos krepšinio rinktinė žais prieš Europos taurės nugalėtoją, o taip pat ir prieš Lenkijos meisterį Krokuvos Wislą. Rungtynės įvyks spalio 15 ir 16 dienomis Krokuvoje. Rinktinę sudarė Stankovic — jugoslavija, Kriz — Čekoslovakija ir Busnel — Prancūzija. Į rinktinę pateko: Buffalini — Italija, Cohen-Mintz — Izraelis, Trontos — Graikija, Liimo — Suomija, Volnov, Travine ir Alatchatchian — Rusija, Konvicka, Bobrowsky — Čekoslovakija, Grange — Prancūzija, Eygel — Belgija ir Savic — Jugoslavija. Savaitę prieš rungtynes rinktinė susirinks treniruotis Krokuvoje. Prancūzui Busnel atsisakius rinktinę paruošti, tą darbą atliks Stankovic, Kriz ir italas Paratore.

Tarp kitko, pereitais metais, prasidėjus prancūzų krepšinio krizei, jos rinktinei vadovavęs Busnel buvo pašalintas. Nuo sekančio rudens jis perima Madrido Real treniravimą.

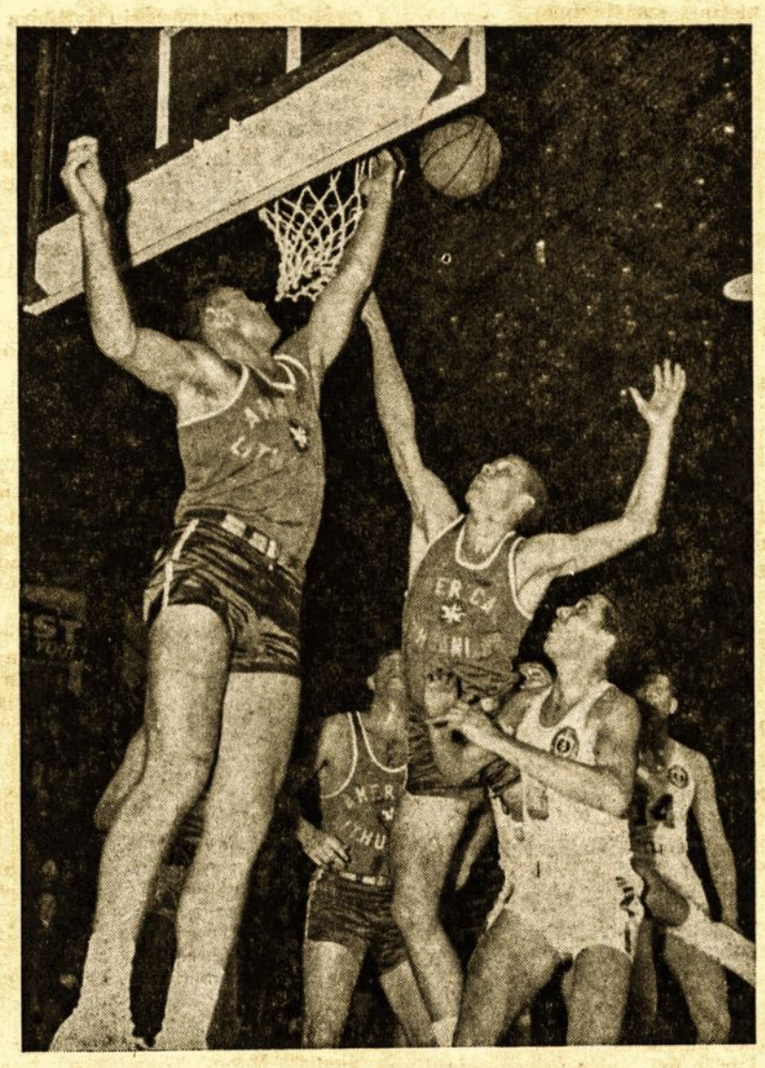

Prisimenate pernykščius svečius krepšininkus? Nuotraukoje momentas iš rungtynių prieš Pietų Australiją: Varnas meta, Jesevičius taiso...

NAUJI MUITAI — SENOS KAINOS!

Nepaisant to, kad eilei dovanų sovietiniai muitai pakeliami nuo liepos 1 d.,

visuomet stengdamiesi savo tautiečiams patarnauti, iki 1-mos rugsėjo siunčiame į Lietuvą vilnonius nertinius, skareles, medžiagas, avalinę ir t.t. **senomis kainomis.**

Naudokitės šia išimtina proga ir paskubėkite, kol dar galima pasiųsti savo giminėms r pažįstamiems mūsų didelio pasisekimo turėjusius siuntinius:

V-3: 10½ jardų tvirtos, gražios, vilnonės angliškos medžiagos — trims eilutėms tik už £16.15.0 (anglų valiuta)

N-4: 16 jardų sunkaus nepermatomo labai gražaus gėlėto nailono keturioms suknelėms tik už £15.0.0.

V-3 ir N-4 jungtinį tik už £28.15.0 (susitaupo pasiuntimo išlaidos).

S M: 3 labai gražius šiltus storus grynos škotiškos vilnos susegamus nertinius, 6 kašmirines vilnos skareles ir 6 itališko šilko skareles tik už £21.10.0.

ir **ypatingas:** ZP-3: 9 jardai super velour šiltos švelnios vilnonės medžiagos trims paltams, žieminiams arba rudeniniams, juodos, mėlynos arba rudos spalvos tik už £20.0.0.

Siųskite užsakymus nedelsdami, reikalaukite pavyzdžių, rašykite:

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421 HACKNEY RD., LONDON, E. 2.
GREAT BRITAIN

Seniausioji šioje srityje lietuvių bendrovė Anglijoje. Garantuotas ir greitas pristatymas!

VISUR IR VISAIP

MIKĖNAS VĖL PABALTIJO ŠACHMATŲ MEISTRAS

Palangoje vykusiame Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Gudijos šachmatų turnyre Pabaltijo meistro vardą laimėjo iš nepriklausomybės laikų žinomas šachmatininkas Vladas Mikėnas. Pirmą kartą šį vardą jis buvo išsikovojęs prieš dvidešimtmetį, t. y. 1945 m. Komandinėse žaidynėse Pabaltijo meistro vardą laimėjo Latvija; Lietuva paliko paskutinėje vietoje. (E)

OKUP. LIETUVOS ALPINISTAI

Į Pamirą išvyko lietuvių alpinistų grupė, vadovaujama vilniečio K. Monstvilo. Jie bandys įkopti į gražiausią Pamiro kalnyno viršūnę, siekiančią 7. 134 mtr. Žygį iš kalnuose įrengtos stovyklos pradėjo liepos 25 d. kartu su kitais sovietiniais sportininkais. (E)

MEDŽIŲ AMŽIUS

Iš medinių augalų ilgiausiai išgyvena Dracoena Iraco (Kanarų salose) — iki 6000 metų.

Meksikos balinis kiparisas Meksikoje išgyveno iki 5000 metų.

Sekvoja milžiniškoji siekia iki 4000 m.

Kai kurios tysmedžio skirtys sulaukia 3000 m. amžiaus.

Ąžuolai taip pat išgyvena 2000 metų.

Libano kedras išgyvena 2000 — 3000 metų.

Eglių užtinkama 1370 m., pušų — 1040 metų.

Japonijoje augąs ginkmedis turi 1200 metų.

Klevas sulaukia 150 metų, baltalksnis — 50 — 60 metų.

ČIGONAI

Čigonai savo vaikus iš mažens stengiasi užgrūdinti. Pvz., tik gimęs vaikas apipilamas šaltu vandeniu. Kelių ménesių kūdikį čigonė išneša ir gerai nuprausia sniegu. Čigonas, jų pačių įsitikinimu, turi būti sveikas ir stiprus. Jei jis toks negali būti, tai geriau tegu mažas miršta.

Šitaip grūdinami, jie išauga sveiki, retai persišaldo, neserga plaučių ligomis ir susilaukia ilgos senatvės.

Lietuvoje čigonai būdavo daugiausia klajokliai. Žiemą jie kaimuose glaudžiasi prie ūkininkų.

Gyvena jie šeimomis, kurios susijungusios sudaro taborą — čigonų stovyklą. Taboras turi savo vyresnįjį, kurio visi klauso. Jis yra ir viso taboro vadas ir teisėjas.

Šeimą dažnai išlaiko moteris, dėl to ji tabore turi didelės įtakos. Lietuvoje kai kurių taborų vadai būdavo moterys.

JUOKAI

ČYPIA, BET LENDA

Lietuvoj rusas politrukas, sode stebėdamas skraidančias bites, klausia namų eimininką:

— Kokios keistos čia pas jus musės?

— Čia ne musės. Čia bitės. Jos neša saldų medų. Argi pas jus, Rusijoj, nėra bičių?

— O taip, — susigriebia politrukas, — pas mus yra labai daug bičių. Tik mūsų bitės ne tokios mažytės, kaip jūsų... Mūsų bitės oho, kaip žasys!

— Bet kaip jos, būdamos tokios stambios, įlenda į avilį?

— Kada joms įsako partija, tai jos čypia, bet lenda.

★

— Kodėl žmonės savaitgaliais stengiasi už miesto išvažiuoti?

— Už miesto mažiau policijos ir lengviau pavyksta užsimušti.

KELIONIŲ ĮSPŪDŽIAI

VIENA KOJA KANADOJE

Juozas Donela

Baigęs neužmirštamą viešnagę Detroite, per tunelį išlindau į Kanadą. Šioj vietoj J.A.V. nuo Kanados skiria Detroito upė. Į Kanadą važiuojama per tiltą arba po upe einančiu tuneliu.

Iki Toronto vaizdai maždaug tie patys, nors šioj Kanados daly mažiau miškų. Dideli laukai kviečių šiek tiek miežių, avižų ir kukurūzų. Taip pat daug auginama ir tabako. Žemė derlinga ir kraštas tankiai apgyvendintas.

Torontas maždaug Melbourno didumo ir dailus miestas. Lietuvių čia priskaitoma apie 8.000. Yra dvi lietuviškos parapijos su savom bažnyčiom ir taip pat lietuvių namai. Veikia ir du lietuvių sporto klubai. Bendrai lietuviai įsikūrę gerai ir beveik visi Kanada patenkinti. Uždarbiai Kanadoje ir jų perkamoji galia šiek tiek geresni negu Australijos. Pav nauja amerikoniška mašina kainuoja 3-4 tūkstančiai, o vidutiniškas uždarbis 4-6 tūkstančiai. Bendrai Kanada, nors mačiau tik mažą jos dalį teikia turtingo ir gražaus krašto įspūdį. Kadangi Kanada kaip ir Australija priklauso Britų Valstybių Bendruomenei, tad tvarka, spauda i rdaugelis kitų dalykų atrodo kiek panašūs ir artimesni.

Toronte išbuvau dvi savaites. Gyvenau pas p.p. Girčius. Ponia sena pažįstama iš tėviškės. Čia gyvena ir jos tėvai, brolis ir sesuo. Aplankiau ar sutikau gerą krūvą pažįstamų ir draugų iš Vokietijos laikų, taip pat keletą "desertyrų" ir iš Australijos.

Vasaros metu nemaža mūsiškių savaitgalius praleidžia įvairiose vietovėse prie ežerų, kurių čia labai apstu. Pats Ontario ežeras dėl gilumo ar kitų priežasčių yra labai šaltas ir maudytis jame netaip malonu. Daugiausia visi važiuoja 60-90 mylių į Lake Simcoe ar Georgian Bay. Springhurste, prie Georgian Bay yra susispietę net pusantro šimto lietuviškų vasarnamių. Savaitgaliais jie visi pilni, net knibžda. Gatvelėse ir paplūdimyje kitaip kaip lietuviškai ir negirdėsi, nebent kokie vaikai atitrūkę nuo mamos. Pats Wasagos Beach tęsiasi kelioliką mylių. Smėlys gana geras, vanduo švarus, tik labai slesna pakrantė, panašiai kaip Adelaidės, Semafore, norint gerai sušlapti reikia kone pusmylį bristi.

Wasagoj abi Toronto lietuviškos parapijos turi savo stovyklavietes jaunimui. Man ten būnant stovyklauti pradėjo apie 300 lietuviško jaunimo. Čia pat esančioj salėj — bažnyčioj vasaros sekmadieniais laikomos net trejos lietuviškos šv. Mišios vasarotojams.

Vasarnamiai yra mediniai 5-6 kambarių namukai su visais patogumais. Jie pastatyti miške tarp medžių ant normalaus dydžio sklypų. Kiekvienas stengiasi aplinkui gražiai pasipuošti. Vasarnamių savininkai nemažą atostogų ir savaitgalių dalį praleidžia tvarkydami ir gerindami nuosavybę, kai tuo tarpu į svečius atvykę draugai ir pažįstami maudosi ir tinginiauja. Keletą dienų panašiai vasarojau ir aš pas p.p. Kanapkas. Kitą savaitgalį praleidau su draugais, Honey Harbour. Čia vieta daugiau tinkama ir žuvavimui. Bandėm ant lydekų, tačiau keletą valandų prasėdėję laively pagavom tik keletą ešerių ir taip vadinamų bass ir rockban. Lydekos streikavo, nors vieną gan didelę pavyko pagauti sekančią dieną. Žuvaujama panašiai kaip Adelaidėje, ant kabliukų kabinama sliekai, žuvelės ir pan., o meškeriotojai sekmę ar nesekmę laiks nuo laiko praskiedžia įvairiais skysčiais. Mes dar turėjom ir lietuviško džiovinto sūrio. Čia taip pat turėjau progos prisiminti ir ką tik pereitą vasarą pramoktą vandens slidžių sportą. Šeimininkas turėjo motorlaivį ir slides.

Iš Toronto trumpam lankiausi Rochester, N.Y. pas A. Skipario (Adel., "Vyties" pirmininkas) seserį. Šiame mieste yra "Kodak" firmos pasaulio centras. Fabrikai ir įstaigos užima milžiniškus plotus. Apie 35.000 t.y. trečdalis visų miesto dirbančiųjų dirba "Kodak".

Grįždamas atgal link Hamiltono apžiūrėjau Niagaros krioklius sustodamas čia visai parai. Vaizdai puikūs ir neužmirštami. Įsismaginęs pridariau virš 40 spalvotų nuotraukų iš Amerikos ir Kanados pakraščių taip pat iš apačios plaukiant laivuku ir iš viršaus pasikėlęs į aukštą stebėjimo bokštą. Kaikurios, reikia manyti, išeis ir galėsiu grįžęs namo draugams parodyti. Pakrantės abiejose pusėse yar gražiai sutvarkytos ir medžiais, žole ir gėlėmis apsodintos. Visur švaru. Turistų iš visų pasaulio kampų šimtai. Laivukas priveža labai arti krintančio vandens ir jei ne visiems išduodami ilgi guminiai paltai, nebūtų sausos siūlės. Po Horse Shoe kriokliu Kanadoj yra tunelis su pora nišų kurios išeina prie pat krintančio vandens. Tuose tuneliuose jaučiasi gerokas drebėjimas nuo viršuj praeinančios milžiniškos vandens masės.

Užėjęs į barą prie vieno staliuko išgirdau kalbant lietuviškai. Prisistačiau. Vienas iš jų pasirodo kilęs iš mano gimtųjų Ylakių. Gyvena ir dirba Niagaroj, kur yra ir daugiau tautiečių. Kaip kartais sakoma, pasaulis tikrai nėra toks jau didelis.

Tarp Niagaros ir Hamiltono labai daug vynuogynų. Auginama nemažai ir vyšnių, persikų, abrikosų ir kitų vaisių ir uogų. Vaizdai kiek primena Pietų Australijos, Barossa slėnį, tačiau čia žymiai gražiau nes viskas labai žalia nors ir vasaros vidurys. Apelsinų ir citrinų neteko matyti.

Hamiltone apsistojau pas p. J. Bulionį buvusį Australijoj su Amerikos krepšininkais. Maloniai priėmė ir aprodė miestą ir apylinkes. Lietuvių čia apie pusantro tūkstančio. Turi savo bažnyčią ir šalia naujai pastatytą moderniška salę tinkamą ir krepšiniui. Parapijos klebonas kun. Tadarauskas didelis sportininkų rėmėjas. Daugelis mūsiškių gerai kiti net labai gerai įsikūrę. Čia veikia ir lietuviškas bankelis, kur indėliai siekia jau vieną milijoną dolerių. Prieš porą metų ir Adelaidėje buvo bandoma ką nors panašaus suorganizuoti. Keliolika entuziastų pora kartų susirinko ir vėl išsiskirstė nieko konkretaus neatsiekę. Atrodo, kad mes neišnaudojam geriausios progos vienas kitam ir tuo pačiu lietuviškam veikimui finansiniai ir be įpatingo skausmo pagelbėti.

Atsisveikinęs su p. J. Bulioniu ir jo šeima grįžtu vėl į savo bazę Čikagoje.

PŪKINĖS KALDROS

PLUNKSNINIAI MATRACAI, PAGALVĖS, LOVOS SKALBINIAI kaip įpilai ir užvalkalai 63" (160 cm.) platumo, galima gauti firmoje

R O S E

38 WASHINGTON STREET, BEXLEY, N.S.W. Phone LW 1220
Rockdale stotis.
SKYRIUS: Flemings Corner Shop, 181 Queen St., St. Marys, N.S.W.
Mūsų atstovas Jus aplankys kiekvienu metu.

Prekės duodamos ir išsimokėjimui. Mes kalbame vokiškai.

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

NEWCASTLE

MALDOS APAŠTALAVIMAS

Jo šventybės popiežius Paulius VI rugpjūčio mėnesiui Maldos Apaštalavimo nariams skyrė sekančias intencijas:

bendrąją — kad pastangos, kurias deda Kristaus meilės kupini geradariai bado šmėklos numalšinimui pasaulyje, neštų ateityje daug geresnių rezultatų.

misijų — Kad kunigų Seminarijos paruoštų pasišventusius ir gerai išmokslintus dvasiškius, kurie savo krašte pajėgtų sėkmingai tvarkyti Bažnyčios reikalus.

JUBILIEJINIS KONCERTAS

Šiais metais Newcastelio Lietuvių Choras švenčia savo gyvavimo ir darbuotės dešimtmetį — 1955-1965. Šia proga rugpjūčio mėn. 7 d. 8 val.v akare Charlestown'o Community salėje — Pacific Highway ir Smart gatvių sankryžoje — vyks šaunus koncertas — balius, į kurį maloniai kviečiami ne tik Newcastelio ir apylinkės dainų mėgėjai ir choro rėmėjai, bet ir malonūs svečiai iš kitų apylinkių bei miestų.

ANKSČIAU PLANUOTOS PAMALDOS

Broadmeadow rugpjūčio 8 dienai šįkart neįvyks, Apie sekančias pamaldas šv. Lauryno bažnyčioje bus dar specialus pranešimas.

MELBOURNE

ŠIMTAS DOLERIŲ LIETUVIŲ FONDUI

Skaitydami "Pasaulio Lietuvį" matome, kad Amerikoje įkurto Lietuvių Fondo, kurio tikslas yra sukelti vieno milijono dolerių kapitalą, iš kurio procentų bus remiamas lietuviškasis kultūrinis veikimas, narių skaičius kas kartą didėja ir jų jau yra įvairiose pasaulio šalyse.

Teko patirti, kad Melbourniškiai Teresė ir Alfonsas Bikulčiai, kurie jautriai išgyvena dabartinį tragišką tėvynės likimą ir gerai supranta savo, kaip tremtinių, pareigas tėvynei ne kartą rėmė tautinį darbą dirbančiuosius, pastaruoju metu, pasiųsdami 100 dolerių Tautos Fondo vadovybei Chicagoje, įstojo nariais.

Gražus ir sveikintinas pavyzdys.

MELBOURNO APYLINKĖ — LIETUVIŲ FONDO NARYS

Melbourno lietuvių bendruomenės žemiau išvardinti nariai savo aukomis įgalino Apylinkės Valdybą pasiųsti 100 dolerių sumą Lietuvių Fondo vadovybei Chicagoje, kaip Melbourno Apylinkės įnašą.

Aukojo: V. Didžys — £5, L. Butkus — £2. Po £1: Ig. Alekna, V. Aniulis, J. Balčiūnas, O. Baltrušaitis, L. Barkus, A. Bladzevičius, Ig. Budrys, J. Červinskas, J. Dagys, V. Daugvila, M. Didžys, P. Dranginis, V. Jakutis, H. Kaladė, G. Kelertas, A. Krausas, J. Krikščiūnas, B. Leitonas, S. Liesis, A. Matukevičienė, J. Meiliūnas, J. Maciejūnas, A. Petrauskas, V. Pumputis, F. Sodaitis, S. Stankūnavičius, A. Šeikis, J. Šilainis, A. Šimkus, Ig. Vaitkus, J. Valys, P. Valonis, B. Vanagas, A. Vingis, B. Vingrys, J. Vizbaras, X. Y., J. Žalkauskas, B. Žiedas. Po 10 šil.: L. Didžienė, M. Sodaitienė, K. Zdanavičius.

Aukotojams ir aukų rinkėjams p.p. A. Šeikiui ir J. Valiui Apylinkės Valdyba nuoširdžiai dėkoja.

MELBOURNO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS rugpjūčio — spalio parengimų kalendorius

1. Rugpjūčio mėn. 8 d. — Parapijos choro Meno Vakaras.
2. Rugpjūčio mėn. 14 d. — Dainos Sambūrio balius.
3. Rugpjūčio mėn 27 d. — "Mūsų Pastogės" Spaudos Balius.
4. Rugpjūčio mėn. 29 d. Kooperatinės Kreditos D-jos "Talka" metinis susirinkimas.
5. Rugsėjo mėn. 5 d. — Tautos Šventės minėjimas.
6. Rugsėjo mėn. 18 d. — "Tėviškės Aidų" balius.
7. Spalio mėn. 16 d. — Melbourno Lietuvių Namų metinis balius.

IGA

ATMINK,

kad rugpiūčio 28 d.

Auburn salėje (F. O'Reilly Auditorium)

įvyksta

Mūsų Pastogės

SPAUDOS BALIUS

PASIRŪPINK PAKVIETIMAIS IŠ ANKSTO!

PAKVIETIMUS PLATINA:

S. Narušis, 36 Berrille Rd., Beverley Hills, tel. 535455
E. Kolakauskas, 32 Cornwall Rd., Auburn, tel. 6499379
B. Barkus, 80 Links Ave., Concord, tel. 733984
V. Skrinska, 7 Lemnos Street, Homebush.
V. Patašius, 55 Riverview Rd., Earlwood, tel. 554640
A. Giliauskas. 52 Jeffrey St, Kirribilli, tel. 921371
K. Kavaliauskas, 196 Gibson Ave., Padstow, tel. 775262
J.P. Kedys, 93A Argyle St., Parramatta, tel. 6359787
S. Zablockienė, Spaudos kioskas, Lidcombe
S. Žukas, 13 George Street, Lambton, N.S.W.
A. Alyta, 13 Archibald St., Lyncham, A.C.T.
M. Gailiūnas, 5 Fowler St., Bulli, N.S.W.
V. Kazokas, 13 Percy Street, Bankstown.

Kviečiame pakvietimais ir stalais apsirūpinti iš anksto, sudarant savas grupes prie stalų.

Stalus skirsto V. Kazokas.

Įėjimas — 25 šilingai asmeniui. Baliaus pradžia 7 v., pabaiga 1 v. ryto.

SALE'S LIETUVIŲ AUKA

Melbourne išvežtųjų į Sibirą ir žuvusiųjų minėjimo metu Baltų Komiteto iniciatyva buvo rinkta aukos dovanoms pirkti kovojantiems Vietname prieš komunistus Australijos kariams.

Sale's lietuviai, pritardami Melbourno Baltų Komiteto sumanymui, taip pat sudėjo £8 aukų, kuriuos prisiuntė Melbourno Apylinkės pirmininkui, prašydami prijungti prie melbourniškių suaukotos sumos.

Ačiū Sale's lietuviams.

IGA

ĮDOMI PASKAITA

Liepos 25 d., sekmadienį, po pamaldų lietuvių parapijos salėje iš Sydney atvykęs Krašto Valdybos pirmininkas p. S. Narušis skaitė paskaitą tema: Gen. Vladas Nagevičius — Lietuvių Tautos Auklėtojas.

Paskaita buvo tikrai įdomi: plačiai nušviete gen. Vlado Nagevičiaus asmenybę patiekdamas daug įdomios medžiagos ypatingai jaunajai kartai apie laisvės kovų dienas.

Paskaita užbaigta išklausant iš juostelės vėliavos nuleidimo iškilmių Karo Muziejaus sodelyje prie Nežinomojo Kareivo kapo.

Paskaitos rengėjų karių veteranų Ramovės vardu, skyriaus pirm. p. V. Šalkūnas padėkojęs prelegentui už tikrai įdomią ir gražią paskaitą padarė platesnį pranešimą apie Ramovės veiklą. Kartu buvo iškeltas klausimas, ar nevertėtų per Lietuvių Meno Dienas reklamuojant Lietuvos reikalą, visiems Meno Dienų dalyviams, sportininkams, choristams. tautinių šokių šokėjams, skautams ir Tarybos nariams visiems pasipuošus tautiniais rūbais ar savo uniformose susirinkti prie australų Než. Kareivio paminklo ir iškilmingai padėti vainiką. Jeigu vainiką padės tik 20-30 žmonių tikslo neatsieksime, bet susirinkus keletui šimtų tautiniuose rūbuose bus padarytas didelis įspūdis vietinei sensacijas mėgstančiai spaudai ir visuomenei.

Ta pačia proga buvusiam skyriaus v-bos pirm. išvykus į Canberrą buvo išrinkti du nauji nariai į valdybą.

Alb. P.

Pranešimai

SKAUTŲ TĖVŲ VAKARAS

Sydnejuje skautų tėvų ir rėmėjų vakaras numatomas lapkričio 13 d. Bankstown Liet. Namų salėje. Visos kitos organizacijos prašomos tą dieną nerengti jokių kitų paralelinių parengimų.

SYDNEY AP-KĖS VALDYBOS POSĖDIS

Šaukiamas rugpjūčio 8 d., sekmadienį, tuoj po pamaldų Liet. Klubo patalpose 39 Church St., Lidcombe. Valdybos nariai kviečiami visi aktyviai dalyvauti.

.... Valdybos pirmininkas ....

WOLLONGONG A-KĖS VALDYBOS PRANEŠIMAS

Šių metų rugpiūčio 8 d. 6 v. v., Friendly Society Hall Corrimal, šaukiamas metinis Wollongong bendruomenės narių susirinkimas. Dienotvarkė: 1. Susirinkimo atidarymas.

2. Prezidiumo rinkimas.
3. Valdybos pirmininko pranešimas.
4. Kasininko pranešimas.
5. Revizijos komisijos pranešimas.
6. Valdybos rinkimai.
7. Einamieji reikalai, klausimai ir sumanymai.
8. Susirinkimo uždarymas.

Nesant reikiamam skaičiui narių, susirinkimas bus atidėtas pusę valandos vėliau ir bus laikomas teisėtu nežiūrint narių skaičiaus.

A.L.B. Wollongong A-kės Valdyba.

CHORO REPETICIJA

Po ilgesnių žiemos atostogų pirmoji "Dainos" choro repeticija įvyks rugpjūčio 6 d., penktadienį, Bankstowno Liet. Namuose įprasta valandą. Visi choristai kviečiami atvykti, nes šioje repeticijoje bus aptariami būsimos dainų šventės, baltų koncerto reikalai ir kiti klausimai.

Dirigentas

PRANEŠIMAS

Melb. Liet. Dainos Sambūrio rengiamo metinio baliaus purpurinė salė bus apšildoma, todėl visos viešnios drąsiai galite siūtis "back less" sukneles.

Neskriausk savo artimo jį apiplėšdamas, neskriausk savos spaudos už ją neatsilygindamas!

Rugpjūčio 14 d. (šeštadienį) iškilmingoje "DORCHESTER" salėje, tarp Myers Music Bowl ir Yarros upės

Melbourno Lietuvių Dainos Sambūris rengia savo tradicinį

METINĮ, GRANDIOZINĮ

B A L I Ų,

Frakuoti patarnautojai, per visą vakarą pristatinės maistą ir gėrimus, geras orkestras neduos svečiams ilsėtis. Sambūrio dainininkai dainomis ramins pavargusius šokėjus ir iki 2 val. ryto bus bandoma išlaikyti gera nuotaika.

Kviečiame malonius tautiečius atsilankyti į šį parengimą ir bent vieną vakarą į metus pabuvoti kartu su Sambūrio dainininkais.

Bilietus iš anksto platina: Eleonora Balčiūnienė — telef. 42 6603, Jonas Tamošiūnas — telef. 45 1350 ir Raimondas Dagys — telef. 65 9499.

Sambūrio Valdyba

KIEK AŠ SUŽINOJAU!

Liepos 25 d. susirinkime buvo numatyta išrinkti naują Geelongo savaitgalio mokyklos tėvų komitetą, bet susirinkusių buvo tiek, kad nebuvo galima tokio komiteto sudaryti. Atrodo, senas komitetas mažai turi vilčių atsikratyti savo turimų pareigų.

★

Nesnaudžia Geelonge ir skautai su savo veikliais vadais. Jie susirinkimus kas mėnesį šaukia ir prietelių bei rėmėjų daugiau vis susilaukia. Jau ir Kalėdos ne už kalnų, o reikia palapinių jiems naujų...

★

Mokytojas Mindaugas Mauragis, kuris nuo šių metų pradžios darbuojasi istoriškai garsioje Norfolk saloje, kiek teko nugirsti, išmoko naujo sporto — jodinėti. Mat, ten arklių netrūksta, ir net mokiniai į mokyklą atvyksta raiti.

★

Liepos 24 d. Adelaidėje įvyko teatro premjera: Jonas Neverauskas pastatė mūsų žinomo solisto Pauliaus Rūtenio inscenizuotą trijų veiksmų keturių paveikslų pasaką "Paparčio žiedą", paruoštą pagal Sofijos Čiurlionienės poemą "Giria žalioji". Įdomu, ar adelaidiškiai tokie kuklūs, ar išdidūs, kad apie savo darbus platesnei lietuvių bendruomenei nieko neprasitaria. Premjeroje dalyvavo ir pats autorius P. Rūtenis.

★

Mūsų Pastogės Spaudos Balius jau čia pat. Jam pasirengimai vyksta ne tik Sydnejuje, bet ir tolimose periferijose. Antai, melburniškiai p.p. Kybartai specialiai į Spaudos Balių žada atvykti viena savaite anksčiau, kad būtų laiko pasiruošti — sutvarkyti šukuosenas, išlaidyti balines suknias ir t.t.

★

Melbourno Dainos Sambūrio metinio baliaus metu rūkoriams nebus jokių rūpesčių, nes raudonais frakais apsirengę kelneriai, kaip ir pereitais metais, pristatinės ne tik cigaretes, bet ir degtukus, o prie salės privažiuojantiems svečiams patiems atsidaryti mašinos durų irgi nebus reikalo, nes ir čia numatytas patarnavimas.

★

Pereitą savaitgalį Canberros "Aušros" choras turėjo savo šaunų pobūvį su eile kviestinių svečių. Šako per naktelę puotavo ir linksminosi, o sekmadienio rytą sėdo visi į mašinas ir išvažiavo į Snieguotuosius Kalnus prasivėdinti ir pašliužinėti Ku-ka

"AUŠROS" TUNTE

TĖVŲ KOMITETO POSĖDIS

Sydnėjaus Skautų Tėvų ir Rėmėjų k-to posėdis įvyko p. Kiverių namuose, Cabramattoje, liepos 19 d. Aptarta tolimesnė k-to veikla: stovyklavietės tvarkymas, pagalba tuntui, pramogų ruošimas ir pan.

Taip pat nutarta imtis iniciatyvos nupirkti lietuvišku šriftu rašomąją mašinėlę "Pėdsekiui". ("Pėdsekis" spausdinamas angliškąja mašinėle, vėliau ranka uždedamos nosinės ir kiti ženklai.).

Komitetą sudaro: pirm. — St. Sankauskas, p. p. M. Apinienė, E. Kiverienė, A. Šliogeris ir St. Šatkauskas.

TUNTO SUEIGA

Tuntininko išleistas aplinkraštis drauginininkams nurodo, kad sekanti "Aušros" tunto sueiga įvyks rugsėjo 4 d. Bankstowne. Sueiga šaukiama Tautos šventės proga, kurioje daug skautų kandidatų duos įžodį ir gaus kaklaraiščius.

Sueigos programa numatyta gan plati, su skautų darbų parodėle, pasilinksminimu, vaišėmis ir kt.

SUEIGOS

Nežiūrint labai blogo oro Sydnėjuj, jaunesniųjų skaučių sueiga buvo Lidcombe, liepos 18 d. Nors ir mažam jaun. skaučių būreliui susirinkus sueiga vyko parapijos salėje abiejų vadovių v. s. v. sl. R. Zinkutės ir pl. L. Apinytės priežiūroje.

Liepos 17 d. "Živilės" d-vės draugininkė ps. D. Skorulienė vėl turėjo užsiėmimus su skautėmis kandidatėmis Bankstowne.

Skautų III-čio pat. laipsnio katalikų religinės programos, kandidatus (skautus ir skautes) mokė Sydnėjaus liet. kapelionas kun. P. Martuzas, liepos 25 d. Lidcombe.

Jaunesniųjų skautų "Žalgirio" d-vės sueiga vyko, d-vės globėjui ps. Vyt. Šalkūnui pravedant, liepos 25 d. irgi Lidcombe.

A.A.S.E. SPORTO OLIMPIJADA

Egzilų skautų vadovybė pranešė, kad šių metų Sporto Olimpijada bus ruošiama rugsėjo 26 d.

Reikia tikėtis, kad ir šiais metais "Aušros" tunto skautai ir skautės pasirodys ne paskutiniaisiais.

SYDNEY LIET. KLUBE

Liepos 18 d. turėjau progos susipažinti su Sydney Lietuvių Klubo nupirktomis patalpomis ir drauge dalyvauti tą dieną įvykusiame narių susirinkime. Čia reikia perspėti, kad nupirkti ne namai, bet greičiau tik sklypas su senais garažo pastatais ir labai patogioje vietoje prie pat Lidcombe gelž. stoties.

Nors ir liūtinga buvo diena, bet tautiečių susirinko virš 70.

Įėjus pasitinka plakatas su įrašu "Sveikiname atvykusius". Viename kampe prispaustas prakaituoja klubo finansų valdytojas p. Petronis, priimdamas nario mokestį ir naujų narių pareiškimus. Ant sienos kabo naujų klubo patalpų planai, kuriuos apspitę žiūrovai savaip vertina.

Ant stalų sukrauta viso pasaulio lietuviška spauda. Čia jau kiekvienas gali rasti pagal savo skonį pasiskaityti laikraščių, žurnalų. Spaudos badas nugalėtas — skaitykla veikia.

Kita patalpa vaizduoja svetainę. Ištroškusieji gaivinasi alum, išalkusieji stovi eilutėje prie langelio laukdami dešrelių su kopūstais, kurių malonus kvapas jaučiamas net už mylios. Nespėjus kaip reikiant pasistiprinti buvom iškviesti į dar didesnę patalpą, kur ir įvyko susirinkimas. Tiesa, lyjant patartina atsinešti lietsargius

Klubo valdybos pirm-kas p. V. Simniškis pranešime apibūdino nueitus "kryžiaus kelius" ir atskleidė ateities planus. Pripažinta, kad atlikti darbai dar buvo įmanomi įgyvendinti vienai valdybai, bet ateities darbai priklauso nuo visų narių vieningo prisidėjimo. Naujų namų pastatymas gali kainuoti iki 40.000 svarų. Pirm-ko įsitikinimu, jei nariai klubui paskolintų apie 10.000 svarų, o dviem šimtam narių tai nebūtų perdidelė našta, tai bankai noriau skolintų ir teismas licenzijai gauti gal net būtų palankesnis įvertindamas narių norą turėti savo klubą. Tam tikslui valdyba jau iš anksto paskleidė paruoštus paskolų pasižadėjimo blankus. Tą dieną pasižadėjimų gauta 1.500 svarų sumai.

Susirinkusieji įvertino valdybos iki šiol atliktus darbus ir jai išreiškė padėką. Uždarydamas susirinkimą klubo pirm. p. Simniškis pareiškė, kad jis žiūrįs į ateitį optimistiškai ir tikisi jau po metų naujose patalpose surengti šaunias įkurtuves.

Pasibaigus susirinkimui šios dienos šeimininkių p. p. Statkuvienės ir Žygienės visi buvo pavaišinti kabramatiškių ponių keptais pyragaičiais. Tai buvo maloni staigmena, ir dalyvavusieji tikrai dėkingi kabramatiškėms. Reikia tikėtis, kad ir kitų vietovių ponios ateityje pasirodys su nemažesniu vaišingumu.

Besidžiaugdami nuveiktais darbais mes šiais metais minime ir liūdnas Lietuvos okupacijos sukaktuves. Pavergėjai tyčiojasi, kad užsienyje gyveną lietuviai baigia nutautėti ir Lietuva jiems neberūpinti. Mes savo darbais ir vieningumu taikliausiai atsakome į tokias ciniškas patyčas.

P. Bičiulis

FILMAS IŠ LIETUVOS ISTORIJOS!

ŽALGIRIO MŪŠIS

Spalvuotas cinemascop filmas, įkalbėtas lenkiškai su angliškais parašais, gamintas pokarinėje Lenkijoje, vaizduoja Lietuvos ir Lenkijos gyvenimą Vytauto Didžiojo laikais.

Šio filmo demonstravimas yra privatus ir bus rodomas:

Bankstowne
rugpiūčio 13 d. 7 val. vak. Capitol salėje.

Cabramattoje:
Polish House rugpiūčio 8 ir 15 d.d. (sekmadieniais) 4 v. p.p.

Įėjimas 19 /6 suaugusiems ir 10/- vaikams.

Bilietai gaunami iš anksto:
Poltur Pomoc 362 South Terrace, Bankstown (Galletta House),
"Mūsų Pastogės" Red. 13 Percy St., Bankstown.
Prie įėjimo valandą prieš seansą.

Kviečiami visi lietuviai šį istorinį filmą būtinai pamatyti!

Mieliems Prieteliams

L. ir P. KANAMS, ir p. MORKŪNAMS.

Dėl Tėvelio mirties giliai užjaučiame.

Butlerienė, Rekešiai,
Savaitienė ir Vaseriai

Printed by Mintis Pty. Ltd., 417 Burwood Rd., Belmore, Sydney, tel. 75 7094, for the Publisher: Australian-Lithuanian Community, P.O. Box 4558 , G.P.O., Sydney. N.S.W.